

Veiledning for ledere (2024)

Olof Edsinger og Julia Wellstam

Oversatt og omarbeidet til norsk av GuttogJente.no

Bibelsitatene er hentet fra Bibel 2011 hvis ikke annet er oppgitt

© GuttogJente.no 2021 – publisering på nett ikke tillat

Innhold

Innledning.....	3
Tenåringen	3
Du som leder	5
Vanskelige spørsmål i en konsensus-kultur	7
Pedagogiske grep	7
Hvor skal man begynne?	9
Deltakerboka: Kapittel for kapittel	12
Hva er kjærlighet?.....	12
Gud er kjærlighet!	12
Sex: Guds gave	13
Bibelvers om kjærlighet og sex	14
Hva med min seksualitet?	14
Sex i hjernen.....	16
Ekteskapet – en pakt	17
Å leve nær – hvilke lover og regler gjelder?	18
Fakta og statistikk.....	18
Alle mennesker er like verdifulle	18
Homo, bi, trans og skeiv (LHBTI)	19
Bibelen og likekjønnet sex - I	21
Bibelen og likekjønnet sex - II	23
«Født i feil kropp?» - del I og II	23
Sex og kjærlighet på nettet	31
Når noen går over grensen.....	31
Ta stilling!.....	32
Om man angrep	32
Spenninger og konflikter	33
Tips for å bevare et forhold	34
Berg-og-dal-bane	34
Bonusmateriale: Å bli sammen	35
Bonusmateriale: Ulike syn på sex.....	36
Bonusmateriale: Relasjoner før og nå	37

Innledning

Gutt og jente – En bok om sex, forhold, kjønn og identitet er et kristent undervisningsopplegg som kan brukes i små og store grupper, som del av konfirmasjonsundervisningen, på skoler og i ungdomsarbeid.

Gutt og jente bygger på et kristent verdigrunnlag og har som utgangspunkt at Bibelen er Guds ord. Ellers skiller undervisningsmaterialet seg fra skolens undervisning først og fremst på tre punkter:

1. Boka går ikke på dypet i spørsmål som handler om biologi og reproduksjon.
2. Den gir flere verktøy for å bygge langsiktige, varige relasjoner og ser på kjærlighet og sex som en sunn og ønskelig kombinasjon.
3. Vi tar utgangspunkt i at det bare finnes to kjønn.

I denne veiledningen deler vi tanker og tips som vi håper vil være til glede for deg som pedagog, men også som åndelig leder. I denne lederveiledningen finner du stoff som utfyller kapitlene i boka, inkludert lenker til forskning og tips for videre lesning.

For deg som vil fordype deg ytterligere i spørsmålene som tas opp i *Gutt og jente*, henviser vi til artiklene på Svenska Evangeliske Alliansens nettside [äktenskap.info](https://www.aktenskap.info). Der finner du også materialet *Sex i en queer tid* som kan lastes ned gratis og som fokuserer på spørsmål som handler om LHBTI og kjønnsidentitet.

Dette er gode ressurser for deg som er pastor eller kristen ungdomsleder. Det finnes også mange ressurser som er nyttige for voksne og kristne ledere, på [GuttogJente.no](https://guttogjente.no) og på nettstedet samlivsbanken.no.

Tenåringen

Det er ikke alltid like lett å snakke med tenåringer om sex og relasjoner. Ærlig talt så har det nok aldri vært lett – det ligger liksom i temaets natur. Men i vår tid blir det enda mer komplisert, dels på grunn av den allmenne seksualiseringen og dels ved at spørsmål om kjønnsidentitet og LHBTI er blitt så sentrale temaer i ungdomsgenerasjonen. For de fleste uten spesiell kompetanse på området kan det føles vanskelig å navigere i denne jungelen, og i mange sammenhenger unngår man derfor disse spørsmålene fullstendig.

Vi som har skrevet *Gutt og jente* tror imidlertid at dette er en uheldig vei å gå. I stedet for å bøye unna vil vi sammen med deg ta utfordringen i å lede unge mennesker inn i et tryggere forhold til sin egen seksualitet. Vi vil legge grunnlaget for en forståelse av hvert enkelt menneske som skapt av Gud og med en seksualitet som har en høyere og renere hensikt enn det vi vanligvis ser i samfunnet rundt oss. Vi vil snu den negative trenden og ta tilbake temaet seksualitet i kirken, slik at det igjen kan bli et naturlig og selvfølgelig samtaletema – både for unge og eldre.

Vi er overbevist om at alle unge mennesker fortjener å få anledning til å reflektere rundt disse temaene sammen med mennesker som selv er trygge i sin seksualitet og som kan gi Bibelens undervisning på en måte som utfordrer de unge på hvordan de tenker rundt sex og relasjoner, og som samtidig forankrer dem i en dypere sannhet om seksualitetens rolle i deres eget liv. For å kunne gjøre dette er det en del ting som vi tror du som leder trenger å være deg bevisst når det gjelder tenåringer, sex og seksualitet.

1. Ensomhet i seksualiteten

Når man snakker personlig med ungdommer om sex og relasjoner, vil man raskt oppdage at mange føler seg alene med disse spørsmålene. Ofte bærer de på erfaringer og hendelser som er forbundet med skam. Dette

gjør kommunikasjonen vanskeligere, noe som krever enda mer av deg som leder og lærer. Det er viktig at du er bevisst på at temaet kan være følsomt for mange av de ungdommene du underviser. Du må derfor formidle mye trygghet, kjærlighet og aksept til ungdommene.

2. Ikke ta noe for gitt

Ikke ta for gitt at tenåringer i din ungdomsgruppe aldri har hatt sex. Og omvendt: Ikke ta for gitt at alle tenåringer *har* seksuelle erfaringer. Forklar ord og begreper som ikke er selvsagte. I samme gruppe kan det finnes personer som er eksperter på alt som har med LHBTI å gjøre, og andre som ikke vet hva onani og orgasme er. Du kan ha personer foran deg som lever i et seksuelt forhold med kjæresten og som er fornøyd og tilfreds med dette. Andre har kanskje blitt utsatt for seksuelle overgrep og/eller tatt abort. I samme gruppe kan det finnes personer som ikke en gang kan tenke seg å ha sex med noen, men som synes dette først og fremst virker ekkelt.

Poenget er at vi ikke kan vite sikkert på forhånd hvor de vi snakker til, befinner seg. Vi må derfor være forsiktige med hvordan vi uttrykker oss. Når vi forutsetter ting som ikke stemmer om ungdommene vi snakker til, er det stor risiko for at de mister tilliten til oss. Dermed vil de heller ikke høre på det vi har å si. Helt konkret betyr dette at vi bør unngå formuleringer som «Den dagen dere har sex, vil dere forstå», eller: «Dette er det ikke lett for dere å skjønne». Vi kan heller ikke ta for gitt at alle regner seg som heteroseksuelle.

Tvert imot må vi være bevisste på at mange tenåringer har opplevd å kjenne seg tiltrukket av personer av samme kjønn, og at dette ikke behøver å være noe merkelig. De er midt i sin seksuelle utvikling og deres fantasier og seksualdrift kan trekke i mange retninger. Vår oppgave er dels å hjelpe dem til å finne fram i terrenget, dels å formidle den veiledningen som Guds ord har gitt oss i disse spørsmålene på en respektfull måte.

3. Regler

Det er ofte bra å sette opp noen regler for hvordan man skal snakke med hverandre når man skal ta opp slike følsomme temaer som sex og seksualitet. Når ungdommer blir usikre og nervøse, kan de si og gjøre ting som sårer andre. Her er et forslag til slike regler som må kommuniseres tydelig til hele gruppen:

- Vi er respektfulle overfor hverandre og passer på språket vi bruker.
- Vi hører på den som snakker uten å avbryte.
- Vi er forsiktige med hverandre uten å skape skyld eller skam rundt de tankene som deles eller spørsmål som blir stilt.
- Vi er bevisste på at dette er et område som er komplisert og smertefullt for noen, spennende for noen og nokså nøytralt for andre.
- Det som blir delt av private ting, skal ikke spres videre.

4. Seksuelle overgrep

Når vi snakker om sex, kan det være viktig å si allerede i starten at vi ikke snakker om seksuelle overgrep. Det kan være personer i rommet som har vært med på ubehagelige og skremmende opplevelser, og da kan det lett bli slik at de forbinder undervisningen om sex med overgrep som de selv har vært utsatt for.

Derfor kan det være bra å si at dersom man har vært utsatt for seksuelle overgrep, så har man ikke hatt sex i den betydningen vi snakker om her. Man kan også nevne at om man har vært utsatt for et seksuelt overgrep (eller er usikker på om det er tilfelle), så er det bra å få snakket om det, og få hjelp med alle de spørsmålene som vanligvis dukker opp når slike ting skjer.

5. Jakten på bekreftelse

Mange unge har et sterkt behov for bekreftelse. Særlig i tenårene dreier mye av livet seg om identitet, og mange stiller seg spørsmål av typen: Hvem er jeg? Er det noen som bryr seg om meg? Duger jeg som den jeg er?

Det ideelle er selvfølgelig at man blir en trygg person som har fått innsikt i både sine sterke og svake sider. Men vi vet at mange unge sliter med disse tingene. De som har dårlig selvbilde risikerer å bli utnyttet av andre – ofte helt uten egen skyld, men ofte i et samspill med deres eget behov for følelsesmessig bekreftelse. Som den muslimske jenta Sana uttrykker det i TV-serien Skam: «Norske jenter bytter sex mot penger, popularitet og bekreftelse hver dag.»

Med dette vil vi si at spørsmål om sex og relasjoner ikke kan adskilles fra spørsmål som handler om selvbilde, selvfølelse og identitet. Seksuell aktivitet blant mange tenåringer handler ofte mye om deres dårlige selvfølelse. Evnen til å tiltrekke en kjæreste seksuelt for å få bekreftet at man «er noen», er ofte vel så viktig som deres lengsel etter sex.

Dette må du som leder være bevisst på, og kanskje også prøve å snakke om på en forsiktig måte.

Du som leder

For de fleste ungdommer er sex et tema som er spennende, pinlig, slitsomt og interessant på samme tid. Derfor finnes det mange følelser og spenninger i rommet. Som leder er det viktig at du gjør alt du kan for å skape en trygg atmosfære for undervisningen.

For å få til dette må du forberede deg og tenke gjennom hvor du selv står i ulike spørsmål som handler om Bibelen, ekteskap, sex og seksualitet. Hvordan svarer du på spørsmål om ekteskap og samboerskap? Om homoseksualitet? Om oral- og analsex? Du må også reflektere over dine egne erfaringer og hvilke spor disse kan ha satt i deg, både positive og negative.

Det kan også være nyttig å tenke gjennom hva slags sex- og samlivsundervisning du selv fikk i kirken eller på skolen da du var ung. Hva var positivt og hva var negativt? Samtidig er det en risiko for at vi tar for gitt at dagens ungdommer fungerer på samme måte som vi gjorde på deres alder. På noen områder kan det være slik, men ikke minst i spørsmål som handler om LHBTI og seksuell identitet, har kartet gjennomgått betydelige endringer i løpet av det siste tiåret. Det er ganske enkelt ikke selvsagt at «argumenter» som fungerte bra for ti år siden, kan brukes på samme måte i dag. Spørsmålene stilles nemlig nå med et helt annet utgangspunkt. (Se f.eks. Svenska Evangeliska Alliansens materiell *Sex i en queer tid.*)

La oss nå se på noen viktige momenter:

1. Å snakke om sex

At du selv er trygg når du snakker om sex og relasjoner, er alfa og omega når du skal snakke med ungdommer om dette. Jo tryggere og usjenert du er, desto tryggere og mer usjenert kommer ungdommene til å være. Tenåringers erfaringer om hvordan voksne snakker om sex, kommer ofte fra skolesituasjoner der lærere har undervist om temaet. Påfallende mange beskriver sex- og samlivsundervisningen som klein og pinlig, at læreren var rød i ansiktet, stammet og var flakkende i blikket. Vårt råd til deg som skal undervise om dette temaet, er derfor at du først snakker om sex med andre mennesker og øver deg på å gjøre det så usjenert som mulig. Ikke vent til du har 20 konfirmanter som tilhørere, det pleier ikke å bli så bra.

2. Varsomhet

Temaet sex og seksualitet er følsomt, og for mange (men ikke alle) veldig privat. Å snakke om sex kan derfor oppleves som utrygt og sårbart, og det er viktig at du som leder er varsom og lyttende. Når noen stiller spørsmål, må du være bevisst på at det iblant kan ligge smertefulle erfaringer eller følelser av skam bak det som sies. Ha gjerne som mål at du skal kunne se hvem som helst i øynene og si det du sier akkurat da.

3. Les deg opp

Å snakke med ungdommer om sex krever at man har lest endel. Temaet sex er en jungel, så det er en fordel om man har fordypet seg litt i det man snakker om. Det er bra å kunne svare på spørsmålene som dukker opp. Og samtidig er det viktig å huske på at ingen kan være ekspert på alt. Det er bedre å innrømme at man ikke vet svaret på alt en person spør om, enn å finne på et svar man ikke har dekning for.

4. Frivillig deltakelse

For å skape trygghet er det også viktig at du som leder ikke stiller direkte spørsmål til noen av ungdommene og spør hva de synes. Still gjerne spørsmål til gruppa, men la det være frivillig om de vil gi respons eller ikke. Av samme grunn er det ikke alle spørsmål som egner seg i en gruppesamtale. I deltakerboka har vi valgt overskriften «Tenk gjennom» i stedet for «Snakk sammen» på de spørsmålene som egner seg best for egen refleksjon.

5. Kjærlighet og respekt

Selv om det er frustrerende, så vil ikke alle ungdommer være enige med deg om Bibelens undervisning eller om dine personlige meninger. Det er viktig at ungdommene opplever at det er greit fra din side at de ikke er enige med deg. Husk at det kan ligge mye smerte og mange vanskelige kamper bak argumentene og spørsmålene som kommer fram. Prøv å ikke ta dette personlig, men møt hver enkelt med omsorg. Ha som mål at alle ungdommer, uansett hva de sier, skal kjenne seg elsket og respektert av deg. Det betyr ikke at du må være enig med dem eller gi etter i alle diskusjoner.

Ikke minst for din egen del kan det være lurt å minne seg selv på at ungdommer ofte vil sette spørsmål ved deg som leder når de egentlig kjemper med sine egne tanker, følelser og forestillinger. De vil vite om du er til å stole på. Kommer du fortsatt til å vise dem kjærlighet og respekt selv om de gir deg utfordringer? Måten du møter dem på, har stor betydning for hva de tenker om det du forteller dem.

6. Ikke stress

Det tar tid å forme en kultur og forankre Bibelens undervisning om sex og relasjoner i en postkristen, postmoderne og overseksualisert ungdomsgenerasjon. Som regel holder det ikke å snakke om dette en gang i året – det trengs en vedvarende samtale. Ungdommene trenger tid til å tenke, fundere, vri og vende på mange ting før det kan bli en personlig overbevisning. Du får være med på en del av reisen deres og kan gi dem argumenter og holdninger som skaper tillit til Gud og den kristne kirke.

7. Ikke undervurder din egen historie

De fleste ungdommer setter stor pris på at lederne deres er åpne og deler fra sitt eget liv. Å fortelle hva du selv har kjempet med, og om dine egne erfaringer og innsikt du har fått, har ofte stor tyngde når man skal snakke om sex og relasjoner. Samtidig er det viktig med en god balanse i dette, slik at du bevarer din egen integritet. Du trenger ikke svare på alle spørsmål, og de erfaringene du deler, bør ikke være altfor ferske. Om du er gift eller har kjæreste, er det viktig at også partneren din er bekvem med det du forteller.

Vanskelige spørsmål i en konsensus-kultur

Til slutt noen tanker om det å undervise om vanskelige spørsmål i en konsensus-kultur, altså en kultur der det normale vanligvis er å etterstrebe «minste fellesnevner», der vi så langt som mulig vil at alle skal være enige med hverandre. I vår kultur blir det fort dårlig stemning hvis noen gir uttrykk for meninger som avviker fra resten av gruppen.

Kjenner du deg igjen? Ofte er det slik det fungerer i vår skandinaviske kultur. Dette har igjen en tendens til å føre til en av to konsekvenser:

- 1) Vi unngår alle spørsmål som kan bli «vanskelige».
- 2) Vi lar personer med avvikende meninger, eller som er i en spesielt vanskelig livssituasjon, sette urimelig stort preg på samtalen.

Begge disse grøftene er vanlige når det gjelder spørsmål som handler om sex og seksuell orientering. Som ledere må vi derfor anstrenge oss for ikke å havne i noen av dem. Noen konkrete råd kan være som følger:

- Hvis du kjenner deg utrygg i din rolle som leder, bør du sørge for å ikke være alene når dere skal snakke om disse tingene. Kanskje det passer at noen fra generasjonen over deg er til stede samtidig, for eksempel en pastor, kristen jordmor eller rådgiver?
- Gi rom for spørsmål, men ikke tillat at en person hele tiden bryter inn i undervisningen med spørsmål eller innvendinger.
- Om noen stiller spørsmål som er for personlige eller private til å bli besvart i hele gruppen, bør du si at dere kan snakke videre om dette etter samlingen. Sjelesorg skal skje under fire øyne, ikke foran publikum. Det er bra å signalisere dette til gruppen som helhet.
- Møt alle mennesker med respekt, men ikke vær redd for å styre samtalen til et mer prinsipielt nivå. «Generelt har man resonnert slik i kirken.» «Det er slik jeg selv oppfatter hva bibeltekstene sier, men hver enkelt må selv ta ansvar for hvordan de forholder seg til denne undervisningen.»
- Om du får spørsmål som er relevante, men som du selv ikke har noe godt svar på, så si at du gjerne vil komme tilbake til dette når du har lest litt om temaet. Dette er mye bedre enn å gi svar som ikke er gjennomtenkte eller som er altfor kategoriske. (Relevant forskning og statistikk, samt forslag til videre lesning finnes lengre ut i heftet.)

Pedagogiske grep

Vi vet alle at det er bra med en viss variasjon i undervisningen. Til de klassiske grepene hører det som har med selve fremstillingen å gjøre (tale, tekst, prosjektor, video ...) og delaktighet fra tilhørernes side (øvelser, case, samtalegrupper, dialog med personen ved siden av ...).

Når det gjelder temaet sex og samliv, kan det likevel være behov for å tenke litt annerledes omkring pedagogikken. Mange spørsmål egner seg dårlig for samtale i smågrupper, særlig når man ikke selv har vært med og bestemt hvem som er med i gruppen. Dessuten (og det er en god nyhet!) er det liten risiko for at ungdommene synes temaet er uinteressant, og det reduserer behovet for å variere kommunikasjonsformen.

Noen tanker og tips kan likevel være følgende:

1. Kraften i fortellingen

Det er positivt om man som leder kan bruke personlige historier og henvisning til forskning og statistikk i tillegg til den rene bibelundervisningen. I kirken tar vi ofte sats direkte i bibelordet og sier: «Dette er hva Bibelen sier om sex». Men denne typen budskap er ikke alltid like effektive når man snakker med unge mennesker. For mange ungdommer er det viktig å bli trukket inn i temaet gjennom å få høre lederens egne fortellinger og erfaringer.

Det kan også være viktig å bruke Bibelens egne historier. Enkeltstående bibelvers kan i mange tilfeller oppfattes som firkantede om vi ikke først har hjulpet ungdommene til å forstå den store fortellingen som Bibelens budskap henger på: Skapelsen, syndefallet, frelsen og en ny himmel og en ny jord. I det innledende kapittelet «Gud er kjærlighet» har vi derfor på en kortfattet måte forsøkt å sette ord på denne historien. Om Bibelens store fortelling har blitt forankret i ungdommenes verdensbilde, blir også Bibelens undervisning om sex og relasjoner mye lettere å forstå.

2. Avstemning

Et veldig bra verktøy, både for å få i gang tankevirksomheten og for å få ungdommene til å ta stilling til noe uten å avsløre hva de sier til hele gruppen, er å bruke avstemning via en app på mobiltelefonen. For å gjøre dette må du forberede noen spørsmål med ulike svaralternativer, som du kan gi ungdommene lenker til. Via mobiltelefonen kan de stemme på det alternativet som de er mest enige i, samtidig som et diagram på veggen viser hvor mange som stemte på de ulike alternativene. Dette er et bra verktøy for å få en oppfatning av hvor man har ungdommene som lytter og hvilke spørsmål de trenger å snakke om.

På denne websiden kan du laste ned appen DirectPoll: dp1.directpoll.com

Kahoot er et liknende verktøy: kahoot.no

Et forslag til en innledende avstemning som på noen sekunder viser hvor komfortable tilhørerne er med dagens tema, kan være å stille følgende spørsmål med fire svaralternativer:

Å snakke om sex er:

- Spennende
- Pinlig
- Uinteressant
- Viktig

Dette forutsetter selvfølgelig at man gir en uvanlig oppfordring i kristen sammenheng: «Glem ikke å ta med mobiltelefonene deres.»

3. Spørsmålskasse

Det kan være vanskelig for ungdommer å stille spørsmål om sex og relasjoner med andre til stede. Derfor kan det være en god idé å bruke en spørsmålskasse i forbindelse med undervisningen. Det kan godt være en fysisk boks der ungdommene leverer spørsmål på papirlapper. Men det kan også gjøres elektronisk ved å sende spørsmål via mobiltelefonen. Med appen SnapChat kan man gratis sende anonyme meldinger slik at det ikke avsløres hvem som har sendt spørsmålet.

Hvor skal man begynne?

Hvordan starter man en time eller undervisningsserie ut fra boka *Gutt og Jente*? Det er like mange svar på dette spørsmålet som det er ulike situasjoner materiellet blir brukt i – det finnes ganske enkelt ikke noen fasit. Men her kommer det likevel to innledninger som kanskje kan være til inspirasjon for flere. Legg merke til tipsene som ble gitt i de første kapitlene av denne veiledningen.

1. Innledning med mini-foredrag

«Vi er alle klar over at vi lever i en kultur der sex står høyt i kurs. Dette merker vi til dels gjennom hvordan vi blir matet med sex og seksuelt ladete scener via film, TV og reklame. For ikke å snakke om pornoen. Den er aldri mer enn noen tasteklikk unna på datamaskinen eller mobiltelefonen for alle som er interessert.

Vi merker det også ved at seksualiteten, sammenliknet med et par tiår siden, nå er blitt en sentral del av vårt syn på oss selv. Ikke minst den seksuelle identiteten – altså om man definerer seg som hetero, homo, bi, trans eller skeiv – har i veldig mange sammenhenger blitt et hovedspørsmål.

I kirken har vi derimot ofte hatt ganske vanskelig for å snakke om disse temaene. Og det finnes sikkert ulike årsaker til dette. En årsak er kanskje at vi har vært litt for flau, at vi ganske enkelt har syntes det har vært for vanskelig eller personlig å snakke om dette. Det er liksom ikke dette vi vanligvis snakker om under kirkekaffen. En annen årsak er at Bibelen og samfunnet på flere punkter har veldig ulike budskap når det gjelder synet på sex. Og da kan det jo være litt vanskelig å prøve å presentere et alternativt bilde av hva sex går ut på, sammenliknet med resten av samfunnet. Samtidig er jo dette en spenning som ikke er unik for spørsmål om sex. Hele poenget med Guds ord er jo at Gud har valgt å åpenbare for oss hva som er hans vilje midt blant alle andre viljer og meninger, både på seksualitetens og alle andre områder.

Samtidig er det nok slik at vi noen ganger har gjort det litt for enkelt for oss selv når vi snakker om disse tingene i kirken. Vi har nøyd oss med noen ganske enkle svar, uten å ta hensyn til hvor komplisert dette med sex og relasjoner faktisk kan være. Så vi skal i alle fall prøve å unngå å falle i den fellen nå.»

Et viktig moment er at tilhørerne mest sannsynlig er en svært sammensatt gruppe mennesker. Noen av oss har *positive* erfaringer med sex, andre forbinder sex med skuffelser, med noe som viste seg å være vanskeligere enn man hadde trodd. Noen har kanskje blitt utsatt for overgrep, der de på en eller annen måte har blitt utnyttet av et annet menneske.

Noen er fortsatt uten seksuell erfaring. Andre er gift, eller har seksuelle erfaringer fra andre relasjoner enn et tradisjonelt ekteskap. De fleste av oss betrakter seg som heteroseksuelle, men det kan også være noen som regner seg som homo-, bi- eller transseksuelle.

Så hvor begynner man når man skal holde et mini-foredrag om sex? Et bra utgangspunkt som kan være grunnlaget for alt annet vi sier om temaet, er at sex er *Guds gave*.

For det er jo slik at Bibelens syn på sex og den seksuelle foreningen gjennom samleiet, er at dette er noe vakkert og godt. Gud setter pris på sex, for det var han som oppfant sex. Sex er Guds idé.

2. Kreativ innledning

«Sex er et både et spennende, vanskelig og følsomt tema. Dette handler jo om noe som er veldig personlig og sårbart.

Uansett om du selv har hatt sex eller ikke, så har du likevel et eller annet forhold til sex. Du har sett reklame som spiller på sex, du har sett filmer med sexscener, du har fått seksualundervisning på skolen. Du har sannsynligvis også ulike erfaringer (både positive og negative) koblet til din egen seksualitet, men også til andres seksualitet.

Men hvordan du har tatt til deg budskapet om hva sex er og hvordan du forholder deg til sex, er i stor grad avhengig av hvilket miljø du tilhører. Vi skal nå se på tre ulike miljøer, der du sannsynligvis vil kjenne deg mest igjen i et av dem. Vi kommer til å bruke en dør som bilde på hvordan din erfaring og kunnskap om sex ser ut.»

[Illustrasjonen blir mest effektiv om man har en dør å peke på, gjerne med et skilt der det står «sex». Men bildet fungerer også uten å ha en dør tilgjengelig.]

Den stengte døren: Det tause miljøet

[Steng døren]

«Hvis du er i et miljø der sexdøren er stengt, betyr det at sex er tabubelagt. Det er helt taust når det gjelder temaet sex. I dette miljøet får du verken signaler om at sex er godt eller om at sex er dårlig. Vi snakker ikke om det – verken med foreldre, søsken eller ungdomsledere.

Årsaken til at vi ikke snakker om sex, er at vi ser på sex som noe privat og dermed upassende samtaleemne. I en klassisk familiesituasjon i det tause miljøet kan det bli pinlig stillhet når familien ser på en film og man forstår at det snart kommer en sexscene. Det blir musestille, og alle ønsker at scenen skal ta slutt slik at den pinlige situasjonen går over. Vi kan altså ikke snakke om sex selv når det skjer rett foran øynene våre.

Det budskapet du får som tenåring i det tause miljøet er at om du vil ha svar på spørsmål som går utover det man lærer i seksualundervisningen på skolen, så må du finne ut av det på egen hånd. Du overlates til deg selv for å forstå den dypere meningen med sex, hva som er bra og hva som er mindre bra.

Hvis du har eller har hatt en kjæreste der dere blir sterkt tiltrukket av hverandre, viser det seg kanskje at dere går lengre og lengre med hverandre på det seksuelle området, men at dere aldri snakker sammen om dette. I stedet gjør dere som i filmene fra Hollywood. Dere snakker ikke – dere bare gjør det.

En undersøkelse viste at unge jenter ofte oppsøker BUP, helsesøster eller en rådgiver for å få svar på spørsmål om sex, mens unge gutter vanligvis søker etter informasjon på internett. Dette viser at vi, til tross for at vi lever i et overseksualisert samfunn, veldig sjelden snakker skikkelig sammen om sex.

De gode nyhetene er at GUD IKKE ER TAUS OM SEX! Han elsker å snakke om sex! Han oppfant sex! Han vil at du skal kunne snakke med ham om følelsene og erfaringene dine. Han vil aldri si: «Det der blir for privat, jeg tror du skal holde det for deg selv». Nei, Gud er den beste sexrådgiveren. Han kan alt om sex og kjenner deg ut og inn, han vil alltid ditt beste.»

Den åpne døren: Det vulgære miljøet

[Lukk opp døren]

«I denne sammenhengen er det vanlig at man lærer om sex gjennom fleip og grove vitser, sexvideoer og tilfeldige seksuelle forbindelser. I vennegjengen sammenlikner man «liggene» sine, ser på bilder og videoer og kommenterer dem. I dette miljøet ser man på sex som noe rent fysisk, der målet er egen nytelse. Man snakker aldri om en dypere mening med sex eller om relasjonen som man får med den andre personen. Sex skal være ukomplisert, det å tenke dypere rundt dette ses på som unødvendig og at det ikke fører noe godt med seg. Til

tross for dette har du kanskje lagt merke til at det noen ganger føles tomt på innsiden etter at du har surfet på porno eller hatt sex med kjæresten. Forhold du går inn i, varer som regel ikke så lenge.

De gode nyhetene er at GUD SKAPTE SEX til noe mer enn det fysiske. Sex handler absolutt om kropp, tiltrekning og nytelse. Men det finnes så mye mer! Det finnes en dypere mening, og Gud vil ta deg med på en livslang reise der han får vise deg hva sex egentlig handler om.»

Svingdøren: Det dobbelte miljøet

[La døren svinge fram og tilbake]

«I miljøet med svingdøren har vi fått lære oss at sex er noe som skal settes pris på, at det er noe vakkert og bra, og at det er fylt med mening – dersom det skjer i et ekteskap. Underforstått er all seksuell lengsel før ekteskapet noe skamfullt og noe som bør unngås.

Når man lever med svingdøren er det en risiko for at man fornekker at man også som ugift er et seksuelt individ. Det er fare for at man fornekker at sexdriften eksisterer også for den som er singel. Man har fått gode råd om hvordan sex skal se ut i ekteskapet, men man vet ikke mye om hvordan man skal håndtere sin lyst før man blir gift. Resultatet er ofte at man opplever sexdriften som noe problematisk og skamfullt. For en del har dette svingende budskapet gjort at man selv som gift kjemper med hemninger og tanker om at det ikke er greit å ha sex.

De gode nyhetene er at GUD HAR SKAPT SEXDRIFTEN DIN og at han har skapt deg med en evne til å kjenne tiltrekning og sterke følelser. Gud vet at du har en sexdrift, og han er ikke redd verken for deg eller for din seksuelle lyst. Han har en plan for hvordan din sexdrift skal fungere på best tenkelige måte både i framtiden og der du er nå – uansett om du er singel, kjæreste med noen eller gift.

Gud er ikke taus om sex. Gud skapte sex til å være noe mye mer enn det fysiske, og han har skapt sexdriften din. Gud blir ikke overrasket når mennesker har sex eller kjenner tiltrekning til hverandre. Gud har ingen problemer med din seksualitet og har mye bra å si om temaet. Og dette skal vi få utforske sammen!»

★

[Fortell gjerne ungdommene hvilket miljø du har mest erfaring med og hvordan dette har påvirket deg. Det kan også være bra at flere ledere forteller sin historie slik at forskjellige erfaringer kan komme fram. Det er likevel viktig at man ikke forteller om en nåværende prosess eller om personlige sår som man fortsatt jobber med. Det ideelle er at en leder fra hver type miljø forteller sin historie.]

Som avslutning kan du også gjennomføre en avstemning (se under «Pedagogiske grep»). Her er noen forslag til spørsmål:

Min erfaring av sexdøren er at den vanligvis er

- Stengt
- Åpen
- Svingende

Hvem går du til når du har spørsmål om sex?

- Venner
- Mamma eller pappa
- BUP, helsesøster eller rådgiver
- Internett

Deltakerboka: Kapittel for kapittel

Det er selvfølgelig valgfritt hvilket kapittel i deltakerboka du som leder begynner med. Du kan også fritt velge hvilken rekkefølge du tar opp de ulike temaene, selv om det er en tanke bak kapitlenes rekkefølge. Noen tekster går mer på dypt, mens andre er mer grunnleggende og «allmennmenneskelige». Til syvende og sist er det deltakernes behov som må styre prioriteringen.

I den følgende delen har vi satt sammen forskjellige råd og tips koblet til de ulike delene av heftet.

Hva er kjærlighet?

Kommentar

Mange ungdommer har ikke reflektert over de ulike dimensjonene av kjærlighet som presenteres i dette kapittelet. Vi tror disse kan være en øyeåpner for noen!

Praktisk

En effektiv måte å illustrere de ulike kjærlighetsdimensjonene på kan være å spille populære låter som fokuserer på hver enkelt: Eros, filia og agape. Et alternativ kan være å analysere noen låter for å finne hvilken dimensjon som dominerer i hver enkelt låt.

Et naturlig innslag kan også være å lese og samtale om innholdet i 1 Korinterbrev 13.

Fordypning

The Four Loves, C. S. Lewis, HarperOne.

Gud er kjærlighet!

Kommentar

Når vi kommer til spørsmål om sex og seksualitet er det vanlig at tilhørerne er litt på vakt: «Hva skal vi nå få høre? Skal det bare bli masse regler og forbud? Må man virkelig vente med sex til man er gift?» For å legge et godt grunnlag tror vi derfor det kan være bra å si noen ord om hvilket bilde vi egentlig har av Gud.

Vi tror også det viktig å vektlegge Bibelens beskrivelse av hele menneskeheten som skadet av syndefallet – både i sin identitet og seksualitet.

Praktisk

Både for din egen forberedelse og for ungdommene vil vi anbefale videoene som er laget av The Bible Project. Disse er tilgjengelige på YouTube og på thebibleproject.com. Se for eksempel disse videoene som skildrer syndefallet og konsekvensene av dette:

youtube.com/watch?v=3dEh25pduQ8

youtube.com/watch?v=GQI72THyO5I&t=198s

Sex: Guds gave

Kommentar

Også dette kapittelet tror vi inneholder både grunnleggende og viktige sannheter.

Praktisk

[Om du synes det er for tidlig med øvelsen nedenfor kan du vente med den til for eksempel kapittelet «Ekteskapet – en pakt».]

Et viktig poeng å løfte fram i forbindelse med dette temaet kan være at sex ikke bare handler om kroppens nytelse. Å ha sex med noen påvirker hele vår personlighet. For å illustrere dette forteller du at du skal tegne et menneske. Dette gjør du ved å tegne en stor sirkel med en sirkel innenfor og ytterligere en sirkel innenfor denne – omtrent som en målskive. I den innerste sirkelen skriver du «ånd», i den mellomste «sjel» og i den ytterste skriver du «kropp».

Forklar deretter med egne ord at:

... ånden er menneskets ånd, ikke Den Hellige Ånd. Det er vanskelig å definere hva menneskets ånd er, men det vi vet, er at ånden står for selve *livet* i oss mennesker (se 1 Mos 2,7). Noen ganger beskrives ånden som et spesielt kontaktpunkt mellom oss og Gud, og det ser ut til at det var meningen at menneskets ånd fra begynnelsen av skulle være fylt med Guds Ånd. Ifølge Bibelen er det bare når vår ånd er fylt av Guds Ånd, at vi har del i det evige livet (se Rom 8,16 og 1 Kor 2,11-16).

... sjelen står for vårt indre menneske: våre følelser, tanker og drifter, vårt intellekt og vår vilje.

... kroppen står for det vi fysisk kan se og ta på.

Mange påstår at sex bare handler om den ytterste sirkelen, nemlig kroppen. De mener at man kan eksperimentere med sex og prøve seg fram, for det har «bare» med det fysiske å gjøre. Men tenk om sex handler om mye mer! Tenk om et seksuelt forhold også påvirker hvordan du tenker og føler om den personen? Tenk om det påvirker viljen din og følelsene dine i forhold til sex? Tenk om det påvirker hva du tenker og tror om deg selv? La dem gjerne sitte i smågrupper og tenke sammen om de tre sirkelene. Hvilke argumenter finnes det for at sex bare påvirker kroppen, og hvilke argumenter finnes det for at sex påvirker hele vår person? Snakk om dette i den store gruppen og gå siden over til å fortelle hva Bibelen har å si om dette.

Et naturlig utgangspunkt for den videre samtalen kan være Bibelens uttrykk om at mannen og kvinnen blir «ett kjøtt» eller «en kropp» når de ligger med hverandre (1 Mos 2.24). Ut fra dette blir det naturlig å tenke at sex påvirker oss mennesker som helhet; ånd, sjel og kropp.

[Her kan du skrive «SEX» med store bokstaver tvers over hele sirkelen.]

Gud skapte sex til å fungere slik fordi han vil at to mennesker skal kunne komme nær hverandre på dypet når de har bestemt seg for å dele livene sine med hverandre og har giftet seg.

Ytterligere fordypning omkring dette temaet finner du i tilknytning til kapittelet «Sex i hjernen».

Fordypning

Salomos høysang og 1 Kor 6,12-20

Bibelvers om kjærlighet og sex

Kommentar

Dette avsnittet gir en kort oversikt over hva Bibelen har å si om kjærlighet og sex. Derfor kan det også brukes som referansemateriale til flere av de andre kapitlene. Noen bibelsteder kan være vanskeligere å forstå enn andre, og som leder må du derfor være forberedt på spørsmål om disse. Noen tanker fra vår side:

1 Mos 1,21-25: Denne teksten legger først og fremst vekt på samhørighet (de har samme opphav) og likeverd (de er av samme slag) som preger Bibelens syn på mannen og kvinnen. Ekteskapspakten er det mest konkrete uttrykket for dette.

Høys 1,2-4: Bibelen løfter fram den erotiske kjærligheten som noe godt og en Guds gave. Til forskjell fra andre religioner «åndeliggjør» ikke Bibelen kjærligheten, men den lar kjærligheten få være noe dypt menneskelig – men også velsignet av Gud.

Matt 19,11-12: Jesus nevner tre kategorier mennesker som ikke kan gifte seg og ha sex: de som er født slik (f.eks. aseksuelle eller mennesker med medfødte seksuelle mangler), de som har blitt gjort slik (kastrede og evnukker) og de som for himmelrikets skyld velger å ikke gifte seg (sølibat som et kristent kall). Det kan være verdt å nevne at dette er første gang i en jødisk kontekst at en rabbi sier at det kan være en gudstjeneste å *ikke* gifte seg.

Rom 1,22-27: I hele Bibelen ser vi et mønster som innebærer at når mennesker vender Gud ryggen, begynner de i stedet å «tilbe og tjene skapningen i stedet for Skaperen». To konkrete konsekvenser av dette er 1) at mennesket setter spørsmålstegn ved om det finnes objektiv sannhet og 2) at menneskets seksualitet blir forvridd. Paulus nevner ikke likekjønnet sex først og fremst fordi dette skulle være en større synd enn andre, men fordi det så tydelig illustrerer hans viktigste poeng: Når vi vender oss bort fra Gud, begynner vi også å leve i opprør mot hans ordninger i skapelsen. (Se videre i kapitlet «Bibelen og likekjønnet sex I og II».)

1 Kor 6,18-20: Bibelen setter kroppen høyt, og den betoner betydningen av seksuell renhet *fordi* sex involverer kroppen – ikke *til tross for* at sex har med kroppen å gjøre. Bibelens ord for seksuelle handlinger utenfor Guds plan og vilje er «hor» eller «utukt». Ordet blir på flere språk, bl.a. i en del engelske oversettelser, oversatt med uttrykket «seksuell umoral».

1 Kor 7,3-5: Dette er en revolusjonerende tekst, siden den gir mannen og kvinnen samme seksuelle rettigheter og plikter innenfor et ekteskap. Paulus er opptatt av begge parternes lyst, og han legger vekt på likeverdet mellom mannen og kvinnen på en måte som var unikt i den antikke verden.

1 Tess 4,3-6: Bibelen legger både vekt på seksuell renhet og på at vi ikke skal utnytte hverandre på det seksuelle området. Sistnevnte er mer aktuelt enn noen gang i vår tid.

Hva med min seksualitet?

Kommentar

Spørsmålene om seksualitet handler om noe man kan «vokse inn i». Konkret innebærer dette at de som hører på undervisningen kan være på ulike steder, og at veldig lite kan tas for gitt. Selv i en ganske ung gruppe bør du være tydelig med at du forstår at noen kanskje allerede har hatt sex – ellers risikerer du å signalisere at disse ikke blir regnet med i menigheten, siden det i deres tilfelle allerede er «for sent». Også det motsatte kan være tilfelle; det kan for eksempel være slik at noen av de som er til stede ikke aner hva onani er.

Når det gjelder onani, er dette et tema som man har hatt litt forskjellig undervisning om i kristne sammenhenger. I utgangspunktet er det viktig å legge vekt på at seksualiteten i seg selv er god og gitt av Gud – og derfor noe vi skal være takknemlige for.

I spørsmålet om onani har vi møtt på to forskjellige ytterligheter når vi snakker med kristne ungdommer. Den ene handler om personer som sitter fast i en mer eller mindre tvangsmessig form for onani. De kan ganske enkelt ikke kontrollere sin egen lyst, men går hele tiden og tenker på sex og disse bruker ofte en god del porno. Den andre ytterligheten – som ofte er jenter – handler om personer som nærmest lider av en berøringsangst for sine egne kjønnsorganer. De har et anstrengt forhold til sin egen seksualitet, eller er i det minste veldig fremmed for den. Tanken på å skulle tilfredsstille seg selv seksuelt er fjern for dem. Et sted mellom disse to ytterlighetene finnes mesteparten av befolkningen. Og avhengig av hvor vi selv befinner oss på skalaen, kan vi nok ha litt ulike måter å lese bibelstedene på. Vi kan nærme oss temaet onani gjennom tre ulike bibeltekster.

1. «Den som ser på en kvinne for å begjære henne, har allerede begått ekteskapsbrudd med henne i sitt hjerte» (Matt 5,28). Her er det særlig pornografien som problematiseres, siden den er laget for å skape seksuelt begjær. Men dette er også en aktuell problemstilling i forbindelse med onani, selv om man ikke bruker porno. Selv om onani i seg selv kan være noe nøytralt, er det ikke likegyldig hva som skjer i tankene våre.
2. «Jeg har lov til alt, men ikke alt tjener til det gode. Jeg har lov til alt, men jeg skal ikke la noe få makt over meg» (1 Kor 6,12). Her kan vi tenke oss at den mer tvangsmessige formen for onani problematiseres. Akkurat som alt annet i Guds skaperverk er det vi som er herrer over vår egen seksualitet – seksualiteten skal ikke være herre over oss.
3. «Ektemannen skal gi sin kone den ekteskapelige ømhet som han skylder henne, og det samme skal også kona overfor ektemannen» (1 Kor 7,3 Bibelen Guds Ord). Det var meningen at seksualiteten skulle leves ut i samspill med et annet menneske, noe som alltid kommer til å gjøre onani til noe «halvt». Ikke nødvendigvis i betydningen «mindre behagelig», men i en annen og dypere mening: Onani er en erstatning for *the real thing*.

Disse punktene kan også belyse hvorfor så mange mennesker forbinder onani med følelser av skyld og skam. Vi kjenner rett og slett at dette er noe halvt og skjemmes – særlig hvis onanien har blitt tvangsmessig.

Og samtidig: Å leve ut vår seksualitet i samspill med et annet menneske forutsetter at vi kjenner oss hjemme i vår egen kropp. At vi har kontakt med både våre fysiske reaksjoner og vår lyst. Det er likevel ikke slik at onani er nødvendig for at man skal få et godt seksualliv med den man senere skal gifte seg med. Som vi skriver i deltakerboka, er det et spennende livsprosjekt å utforske både sin egen og ektefellens kropp etter at man har giftet seg, slik Gud hadde tenkt.

Mange ungdommer lurer på hva Bibelen sier om onani. Historien om Onan (som ordet onani er utledet av) handler om noe helt annet enn onani (1 Mos 38,6-10). Onans synd var ikke at han tilfredsstilte seg selv. Tradisjonen påla ham å sikre at den avdøde broren fikk etterkommere, men Onan utnyttet i stedet svigerinnen seksuelt ved å praktisere avbrutt samleie slik at hun ikke ble gravid. Men Bibelen sier altså ikke noe direkte om onani utover det den sier generelt om begjær og at vi ikke skal la noe få makt over oss.

Veldig mange vil i dag si at onani bare er sunt og noen går så langt at de sier det er usunt å ikke onanere. Derfor har vi viet litt plass til nettopp dette i deltakerboka. Det kan være lurt å reflektere over hva slags forhold man har til sin egen kropp. Kroppen er fantastisk skapt, og det er Gud som har skapt oss slik at vi kan få seksuelle følelser. Det er ikke noe skittent ved kroppen og de følelsene som kan oppstå i kroppen. Noen trenger å bli minnet på at dette også er en del av Guds skaperverk.

Samtidig er ikke dette med onani helt ukomplisert. Mange ungdommer sender inn spørsmål til GuttogJente.no

med rop om hjelp nettopp fordi de opplever at onani har blitt et problemområde i livet. Så selv om onani i seg selv kan være noe nøytralt, kan det være nyttig med en sjekkliste for å spørre seg selv noen viktige spørsmål:

1. **Fantaserer du om sex med en annen person?** Jesus sa at den som ser på en annen person med begjær, allerede har begått ekteskapsbrudd i hjertet (Matt 5,28). Det betyr at vi ikke skal fordype oss i fantasier om en person vi ikke er gift med. For å leve rett må vi også tenke rett. Hvis vi stadig tillater oss å fantasere om sex blir det også fristende å leve ut fantasiene i virkeligheten.
2. **Ser du på porno?** Hvis man ser på porno i forbindelse med at man onanerer, er det nesten umulig å ikke fantasere om det pornoen fremstiller. Problemet er at porno er laget for å skape seksuelt begjær, og at porno gir oss lyst til å gjøre seksuelle handlinger som bryter oss ned. Porno stimulerer til skitne fantasier og løsriver sex fra kjærligheten og trofastheten som Gud hadde tenkt skulle være rammen for seksualiteten i et ekteskap. Det er også veldig lett å bli avhengig av porno. Jo mer porno man ser, desto vanskeligere er det å slutte. For mange har det blitt en ond sirkel med porno, onani, mer porno og mer onani som det er veldig vanskelig å komme ut av.
3. **Bruker du onani som et slags rusmiddel?** Onani kan fungere som en «sikkerhetsventil» når de seksuelle følelsene har bygget seg opp. Men onani kan også være veldig vanedannende. Hvis vi hele tiden må vende tilbake til onanien og dyrker de seksuelle følelsene for å føle oss vel, kan onanien faktisk fungere litt som et rusmiddel.
4. **Tenker du veldig mye på sex?** Seksualiteten er skapt av Gud for knytte oss sammen med den vi er gift med. Onani er en form for ensom sex der vi ikke får den bekreftelsen som det er å være intim med et annet menneske. Når vi onanerer mye, kan vi ikke unngå å tenke mye på sex, og da er veien kort til usunne seksuelle fantasier og kanskje porno.

I en tid hvor mange snakker om hvor sunt det er å onanere, kan det være på sin plass å minne om at onanien har sine skyggesider og at det faktisk også kan være bra å ikke onanere. Vi må finne den rette balansen mellom å ikke pålegge noen skyldfølelse for onani som en naturlig del av den seksuelle utviklingen, samtidig som vi utrufter ungdommene til å ta bevisste valg uten å være slaver av sine seksuelle drifter.

Fordypning

Se artikkelen *How Do You Manage Your Sex Drive Without ... You Know?*
<https://moralrevolution.com/manage-my-sex-drive-without/>

Sex i hjernen

Kommentar

Dette er et tema som med stor sannsynlighet kommer til å vekke ungdommenes interesse. Til tross for at temaet ikke har noen spesifikk kristen kobling, pleier det ikke å være en del av skolenes sex- og samlivsundervisning. Det har konsekvenser for vårt syn på hva sex er, hva som er problematisk med sex utenfor ekteskapet og hva som er så velsignet med sex *innenfor* ekteskapet.

En annen sak som det kan være verd å peke på, er at dopamin lett gjør at vi mister vår kritiske dømmekraft når vi er seksuelt stimulert. Kroppen, følelsene og våre grunnleggende vurderinger har ganske enkelt en tendens til å snakke ulike språk – og da er det viktig at vi holder fast ved de vurderingene som vi vil at skal styre våre liv.

Praktisk

Vi ser ingen grunn til å gjenopplive det tidligere så populære «epleskrottbildet» som kort går ut på at noen tar en «bit» av eplet hver gang du har sex med en ny partner, og at det til slutt bare er en epleskrott igjen. La oss en gang for alle kaste denne illustrasjonen på skraphaugen.

Men på bakgrunn av forskningen som vi forteller om, kan det være bra å bruke en annen illustrasjon. Vi kan sammenlikne koblingen som skjer mellom to mennesker som har sex med hverandre, med det som skjer når du limer sammen to biter med tape. Når man setter sammen de to bitene med tape mot hverandre, sitter de hardt fast i hverandre og det er vanskelig å dra dem fra hverandre. Men jo flere ganger man gjentar dette, desto mindre effekt får limet. Til slutt blir det vanskelig å få dem til å sitte sammen i det hele tatt.

Oxytocin og vasopressin kan sies å fungere på en liknende måte. Når vi har sex med noen, starter en prosess inne i oss som gir signaler om at vi vil høre sammen med ham eller henne. Dette skjer uansett om forholdet er langvarig eller tilfeldig, og uavhengig av om det preges av kjærlighet eller det bare er vennesex. Når forholdet tar slutt, kan det bli en tøff prosess for hjernene våre å håndtere. Om vi i tillegg har mange forskjellige sexpartnere, risikerer vi at disse signalene fra hormonene blir svakere og svakere. Hjernen klarer rett og slett ikke å skape den følelsen av samhørighet til de nye personene, som oxytocin og vasopressin var designet for å bygge opp. Den sammenbindende funksjonen avtar.

Dette kan være en av de viktigste grunnene til at vi i dag har så mange unge voksne som har problemer med langvarige kjærlighetsforhold. Det handler ikke bare om manglende vilje, men om at hjernene deres har blitt utslitt på dette området slik at de sammenbindende hormonene har mistet sin effekt.

[Obs! Om du velger å bruke illustrasjonen med tape, tror vi det er viktig å betone at løpet ikke er kjørt selv for den som har hatt mange sexpartnere. Gud kan helbrede og gjenopprette oss også på dette området. Samtidig kan det vise seg at dette er en jobb vi blir nødt til å gjøre sammen med Gud.]

Fordypning

Bok: *Hooked: New science on how casual sex is affecting our children*. Joe s McIlhaney & Freda McKissic Bush. Northfield.

Ekteskapet – en pakt

Kommentar

Ekteskapet er selve hjertet i Bibelens undervisning om sex. Ekteskapet er også det bildet som brukes både i Det gamle og Det nye testamente for å beskrive Guds forhold til sitt paktsfolk. I dag mangler ofte den dypere forståelsen av ekteskapets hensikt og funksjon, noe som gjør dette kapittelet til et av de viktigste i denne boka.

Praktisk

Se teksten i forbindelse med kapittelet «Sex – Guds gave».

Fordypning

Bok: *The Family: A Christian Perspective on the Contemporary Home*. Jack & Judith Balswick. Baker Books.
Älska och gör det du vill – Kroppens teologi för unga, Syster Sofie O.P., Forlaget Catholica.

Bok: *Theology of the Body for Beginners: A Basic Introduction to Pope John Paul II's Sexual Revolution*. Christopher West. Ascension Press.

Å leve nær – hvilke lover og regler gjelder?

Kommentar

Flere av de tyngste argumentene mot samboerskap er faktisk juridiske, ikke teologiske. I dette kapittelet gis det noen grunnleggende fakta, som nok kan komme som en overraskelse for noen av ungdommene. Merkelig nok pleier man heller ikke ta med dette stoffet i skolens sex- og samlivsundervisning.

For bibelsteder som peker på det tvilsomme med samboerskap, se for eksempel 1 Mos 2,24, Joh 4,16-18, 1 Kor 7,9 og Heb 13,4.

Fordypning

164 Reasons to Marry fra nettstedet marri.us

downloads.frc.org/EF/EF12A85.pdf

Fakta og statistikk

Kommentar

Disse opplysningene kan fungere som referansemateriale for flere av de andre kapitlene. Den som får mersmak, kan enkelt lete videre ut fra kildehenvisningene. Det finnes mye mer å oppdage!

Fordypning

Se også «Forskning & rapporter» på samlevnadochsexualitet.se

Alle mennesker er like verdifulle

Kommentar

Som forventet har det vært en utfordring å skrive fire kapitler som handler om LHBTI. På den ene siden ønsker vi å gi en så tydelig og saklig fremstilling som mulig av hva Bibelen har å si om disse spørsmålene. På den andre siden må vi møte tenåringene i det samfunnet og miljøet de lever i.

På den ene siden vil vi ikke blåse opp LHBTI-spørsmålene og gjøre dem større en de (etter vår oppfatning) burde være. Men på den andre siden vet vi at få spørsmål er så sentrale som disse i dagens ungdomsgenerasjon. Om vi ikke gir disse spørsmålene nok rom, kommer de likevel til å dukke opp – i form av spørsmål eller innvendinger i forbindelse med undervisningen.

I dette innledende avsnittet har vi valgt å tydeliggjøre vår holdning og overbevisning: Alle mennesker er akkurat like verdifulle og elsket av Gud, uansett seksuell orientering. For mange kristne kan dette høres ut som en selvfølgelighet som det knapt skulle være nødvendig å nevne. Men vi vil begynne her siden det bildet som er

skapt i media, nettopp er at de som har et annet syn enn majoriteten, setter spørsmålstegn ved «alle menneskers likeverd».

Helt i begynnelsen gjør vi det klart at vi er bevisste på at mange mennesker som identifiserer seg som LHBTI, har blitt dårlig behandlet både av kirken og av samfunnet for øvrig. Som kristne vil vi derfor gjøre hva vi kan for å følge Jesu eksempel også i disse spørsmålene, han som på en suveren måte klarte å virkeliggjøre både nåden og sannheten i evangeliet – samtidig.

Sist men ikke minst innser vi at mange ungdommer som får denne boka i hånden, kommer til å bla direkte til de fire kapitlene om LHBTI. Derfor føles det ekstra viktig at det første av disse kapitlene fanger opp også de leserne som har et helt og fullt sekulært utgangspunkt for sin tenkning.

Angående spørsmålene:

Spørsmål 2: Vi tror at det er like bra å invitere til refleksjon rundt dette – selv om svaret kan bli at kirken har hatt en dårlig eller kjærlighetsløse holdning. Det bedre å la slike tanker og erfaringer komme opp i lyset enn å feie dem under teppet.

Spørsmål 3: Hele denne boka har som utgangspunkt at Gud virkelig *har* tanker omkring vår seksualitet – uansett om vi definerer oss som heteroseksuelle eller som LHBTI. Men her knytter vi altså dette spørsmålet til LHBTI, siden det ofte hevdes at de som har tradisjonelle synspunkter på dette, motsetter seg «alle menneskers likeverd».

Homo, bi, trans og skeiv (LHBTI)

Kommentar

Dette kapittelet er primært skrevet for å forklare begrepene og gi en kortfattet informasjon om noen fenomener vi tradisjonelt ikke har snakket så mye om i kirken. Vi har valgt en ganske nøytral tone, og det er opp til deg som leder om du vil problematisere begrepene ytterligere. Vår holdning er at det er viktig at ungdommer i kristne miljøer blir bevisste på hvordan disse tingene beskrives i samfunnet – om de ikke allerede er det. Bare da kan de være rustet til å møte samtidens innvendinger mot et klassisk kristent syn på disse spørsmålene.

En av de store utfordringene i forhold til dagens unge generasjon kan være at det går litt «troll» i disse begrepene. Langt fra alle som betrakter seg selv som LHBTI (eller noen av de ca 70 kjønnsidentitetene som man kan velge mellom på Facebook) har noen saklig grunn til dette. Samtidig må vi jo møte de unge der de befinner seg akkurat nå, for i beste fall å kunne hjelpe dem som unødig lider av identitetsforvirring, slik at de kan finne en sann og stabil identitet. Gjennom ulike typer fakta og informasjon prøver vi å utfordre noen av de mest villedende generaliseringene som forekommer i samfunnsdebatten – for eksempel at homoseksualitet alltid er medfødt, at seksualiteten er flytende og at man kan «bytte kjønn».

Angående spørsmålene:

Spørsmål 1: Vi kunne ha spurt om leseren selv identifiserer seg som LHBTI, men vi mener dette blir altfor selvutleverende. Valget av formulering skal altså ikke tolkes som at LHBTI bare handler om «de andre» – men som et uttrykk for omsorg.

Spørsmål 2: Vi innser at dette kan være et vanskelig spørsmål, men ettersom det er så sentralt i dagens samfunnsdebatt vil vi likevel ha det med. Om du selv trenger å lese deg opp om dette spørsmålet, se lenkene til forskning nedenfor.

Spørsmål 3: Dette er en forsiktig måte å vise at vi virkelig *tror* det er risiko forbundet med synet på kjønn som noe flytende. For videre lesning, se den lille boka *Når minoriteten tar majoriteten som gisslan* av Olof Edsinger. Teksten finnes også som PFD-dokument på SamlevnadOchSexualitet.se.

Kildehenvisninger til det som omtales i teksten

Andelen av befolkningen som definerer seg som homoseksuell:

For norsk statistikk, se for eksempel Statistisk Sentralbyrås undersøkelse publisert i 2010. Den viste at 1,8 prosent av befolkningen over 16 år følte tiltrekning til begge eller samme kjønn, men bare 1,2 prosent definerte seg selv som homofil, lesbisk eller bifil.

ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/den-vanskelige-identiteten

For internasjonale studier, se de amerikanske undersøkelsene *The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States* (Edward O. Laumann m.fl., University of Chicago Press 1994) og *Forbidden Fruit: Sex and Religion in the Lives of American Teenagers* (Mark Regnerus, Oxford University Press 2007).

Aktuell forskning om homoseksualitet og årsakene til homoseksualitet:

Se rapporten *Sexuality and Gender: Findings from the Biological, Psychological, and Social Sciences* av Lawrence S Mayer og Paul R McHugh i: The New Atlantis nr 50 (høsten 2016), s 13–58.

thenewatlantis.com/docLib/20160819_TNA50SexualityandGender.pdf

Svar på spørsmål og innvendinger mot denne rapporten finner du her:

thenewatlantis.com/publications/frequently-asked-questions-sexuality-and-gender

Fakta og statistikk om kjønnsdysfori:

Se ressursene fra American College of Pediatricians:

acpeds.org/the-college-speaks/position-statements/sexuality-issues/gender-identity-issues-in-children-and-adolescents

Se også artikkelen «Kraftig økning av kjønnsdysfori blant barn og unge» av Louise Frisén m.fl. i Läkartidningen 09–10/2017:

lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Klinisk-oversikt/2017/02/Kraftig-okning-av-konsdysfori-bland-barn-och-unga/

Fordypning

bONär *minoriteten tar majoriteten som gisslan: Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv*. Olof Edsinger. Svenska Evangeliska Alliansen 2016. Teksten finnes også som PFD-dokument på SamlevnadOchSexualitet.se.

Bok: *Sex i en queer tid*. Olof Edsinger. Svenska Evangeliska Alliansen 2016.

Bok: *Transgender*. Vaughan Roberts. The Good Book 2016.

Bibelen og likekjønnet sex - I

Kommentar

Det er ikke mange temaer som er like følelsesladete i dagens samfunn som synet på homoseksualitet og likekjønnet sex. Derfor er det desto viktigere at vi som kirke underviser om disse temaene – ellers kommer våre kristne ungdommer til å overta samfunnets syn. I deltakerboka har vi lagt vekten på den positive holdningen til det heteroseksuelle ekteskapet som kjennetegner Bibelen, og hvordan dette automatisk leder videre til et restriktivt syn på homoseksuell atferd.

Om du vil undervise mer omfattende om homoseksualitet og likekjønnet sex, men ennå ikke har lest deg opp på temaet, vil vi anbefale at du ser på noen av de bøkene vi har henvist til nedenfor. Vi anbefaler også at du leser artiklene *Argument i den allmänna debatten* og *Argument i den kristna debatten II* på nettstedet äktenskap.info.

Her er noen punkter som kan være nyttige å ta med i undervisning om homoseksualitet og likekjønnet sex:

- Den naturlige situasjonen for sex er ifølge Bibelen et ekteskap mellom én mann og én kvinne. Dette kan føres tilbake til en grunnleggende ordning for skaperverket som handler om at mannen og kvinnen utfyller hverandre, og at deres seksuelle forening kan føre til at et nytt barn blir til.
- Hver gang Bibelen uttaler seg om likekjønnet sex, er dette i negative ordelag (se 3 Mos 18,22, 20,13, Rom 1,18-32, 1 Kor 6,9-11 og 1 Tim 1,8-11). Grunnen til dette er ikke først og fremst at likekjønnet sex er en større synd enn andre, men at det så tydelig er i konflikt med Guds ordning for skaperverket.
- Alle mennesker er påvirket av synden. Dette gjelder også vår identitet og seksualitet. Uansett om vi er heteroseksuelle eller LHBTI, har syndefallet medført at vi er skadet i vår seksualitet. Kallet til å leve ut vår seksualitet på den måten Gud har tenkt, innebærer utfordringer for de fleste av oss. Det viser også at vi ikke bør la vår seksualitet bli hele vår identitet. Et menneske som lever seksuelt avholdende, kan også leve et rikt og fullverdig liv.
- Det generelle rådet som kirken har pleid å gi til mennesker som ikke er gift med noen av motsatt kjønn, er å leve som singel, i sølibat. Dette gjelder både homoseksuelle og heteroseksuelle som 1) ikke har noen partner, 2) har en partner, men ennå ikke har giftet seg og 3) er skilt eller enke/enkemann.
- Avgjørelser på dette området kan bare tas av dem det gjelder. Men fra kirkens side vil vi være til stede som støtte med fellesskap og forbønn for alle som vil gå på den smale veien Bibelen snakker om. Når du gjør dette, handler du også i samsvar med Jesu ord i Matt 19,12: «For noen er evnukker fordi de er kommet slik fra mors liv, andre fordi mennesker har gjort dem til evnukker, men det er også noen som har gjort seg selv lik en evnukk for himmelrikets skyld. La den som kan, ta dette til seg.»

Angående spørsmålene:

Spørsmål 1: Dette spørsmålet kan virke litt merkelig, men det er formulert med tanke på to sterke strømninger innenfor LHBTI-bevegelsen: For det første diskusjonen omkring homoseksualitet og likekjønnet sex: Er vi skapt for sex med noen av motsatt kjønn, eller er skapelsesberetningen bare en myte? For det andre, påstanden om at både vårt biologiske og sosiale kjønn er sosiale konstruksjoner.

Spørsmål 2: Formuleringen «all kjærlighet er bra kjærlighet» er problematisk av flere grunner. For å gå dypere i dette, se første avsnitt under *Äktenskap & sex – i samhället: Argument i den allmänna debatten* på nettstedet äktenskap.info.

Praktisk

Det finnes mange fallgruver når det gjelder kirkens måte å forholde seg til homoseksualitet og likekjønnet sex på. Flere av disse handler om hvordan vi kommuniserer om disse temaene. Følgende «kommunikasjonsnøkkel» kan derfor være til hjelp når man skal snakke om dette:

1. Ingen gradering av synder

Hva vi sier

- Alle mennesker er syndere. Alle seksuelle forbindelser utenfor ekteskapet mellom én mann og én kvinne er å betrakte som utukt eller hor.

Hva vi ikke sier

- At likekjønnet sex skulle være en større synd enn andre. Eller at homoseksuelle skulle være «perverse» på en måte som skiller seg fra heteroseksuelle som begår en eller annen for utukt.

2. Forskjell på handling og orientering

Hva vi sier

- Fokuset i Bibelen ligger på handlingene våre, og derfor bør det som Bibelen tar avstand fra, først og fremst kalles for «likekjønnet sex». I Romerbrevet ser vi også at «begjær» til individer av samme kjønn er ett (av mange) uttrykk for syndens nedbrytende kraft i våre liv.

Hva vi ikke sier

- Vi snakker ikke om «homoseksualitet» som en synd, ettersom uttrykket homoseksualitet står for hele den seksuelle identiteten – ikke bare de handlingene den kan lede til. Homoseksualitet i denne forstand ble et allment begrep først på slutten av 1800-tallet og finnes ikke i Det gamle eller Det nye testamentet.

3. Seksuell avholdenhet gjelder for alle ugifte, uansett seksuell orientering

Hva vi sier

- Den naturlige veien å gå for en kristen som ikke kan eller vil gifte seg med noen av motsatt kjønn, er seksuell avholdenhet. I noen fall kan dette valget forsterkes gjennom et kall til sølibat, som da innebærer at man med større glede og mening kan omfavne sin sivilstand.

Hva vi ikke sier

- At dette skulle være en vei som bare gjelder mennesker med homoseksuelle følelser. Minst like ofte gjelder dette individer med heteroseksuelle følelser, men som ikke har funnet noen å leve sammen med. Periodevis kan det også være behov for seksuell avholdenhet også *innenfor* et ekteskap, for eksempel hvis den ene personen er syk.

4. Likheter og forskjeller i hva vi kan forvente av kristne og ikke-kristne

Hva vi sier

- I den kristne menigheten kan vi forvente oss at mennesker lever i samsvar med en bibelsk standard, altså at vi som Jesu disipler holder ekteskapet mellom én mann og én kvinne i ære (se Heb 13,4).

Hva vi ikke sier

- At vi kan forvente det samme av mennesker som ikke er Jesu disipler. Selv om vi av og til må gjøre rede for vårt standpunkt, vil vi møte alle mennesker, uansett livsstil, med en grunnleggende respekt. Å være for et tradisjonelt syn på ekteskapet er ikke det samme som at man vil forby homoseksuell kjærlighet. Likevel er det alltid i samfunnets interesse at ekteskapet mellom mann og kvinne gis en særstilling, siden dette er den enheten der 1) nye barn blir til og der 2) de best tenkelige forutsetningene gis for barns oppvekst. FNs barnekonvensjon fastslår dessuten at «barnet skal, så langt det er mulig, ha rett til å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem» (Artikkel 7.1).

Fordypning

Bok: *Den hemlösa sexualiteten: Om homosexualitet och kristen tro*. Judith & Jack Balswick. Libris 2001.

Bok: *Sex i en queer tid*. Olof Edsinger. Svenska Evangeliska Alliansen 2016.

Bok: *What Does the Bible Really Teach about Homosexuality?* Kevin DeYoung. Crossway 2015.

aekenskap.info

Bibelen og likekjønnet sex - II

Kommentar

Dette kapittelet er først og fremst skrevet som fordypning. Ettersom det er allment kjent at forskjellige kirker har kommet til ulike konklusjoner i spørsmålet om homoseksualitet og likekjønnet sex, synes vi det er rimelig å prøve å gjøre rede for de ulike måtene å argumentere på. For mer kjøtt på beinet kan du finne stoff på nettstedet aekenskap.info.

Fordypning

Argument i den kristna debatten I & II og Revisionistiska argumentationslinjer på aekenskap.info

«Født i feil kropp?» - del I og II

I løpet av noen få år har det skjedd en dramatisk forandring i samfunnet og i den offentlige debatten omkring kjønnsidentitet og seksualitet. Tidligere handlet diskusjonene mest om lesbiske og homofile, og om hvilke rettigheter disse gruppene skulle ha. Selv om det fantes et svært lite antall personer som følte seg som motsatt kjønn av det kroppen deres viste og derfor oppsøkte faglig hjelp, var dette sjelden et spørsmål om retten til å «bytte kjønn». Diagnosen «transseksualisme» fikk man bare etter grundig utredning av en rekke fagfolk over en lengre tidsperiode.

I Norge er det nå helt opp til personen selv å bestemme om man vil være gutt eller jente, mann eller kvinne. «Lov om endring av juridisk kjønn» som ble vedtatt i 2016, sier i paragraf 2:

Personer som er bosatt i Norge og som opplever å tilhøre det andre kjønn enn det vedkommende er registrert med i folkeregisteret, har rett til å få endret sitt juridiske kjønn. Departementet kan gi forskrift om at loven skal gjelde for norske statsborgere bosatt i utlandet.

Lovens paragraf 4 sier at barn som har fylt 16 år, selv kan søke om endring av juridisk kjønn. Barn mellom 6 og 16 år kan søke om endring sammen med den eller de som har foreldreansvaret.

For å endre juridisk kjønn er det ikke noe krav om kontakt med helsevesenet eller en vurdering av psykolog, psykiater eller annen type helsepersonell. Det er i dagens Norge personen selv (og foreldrene hvis barnet er under 16 år) som bestemmer hvilket kjønn personen skal ha. Det skjer ved å fylle ut et skjema som man får ved å kontakte Skatteetaten/Folkeregisteret via internett.

Offentlig informasjon og veiledning om hvordan man går fram for å endre juridisk kjønn kan man lese her:

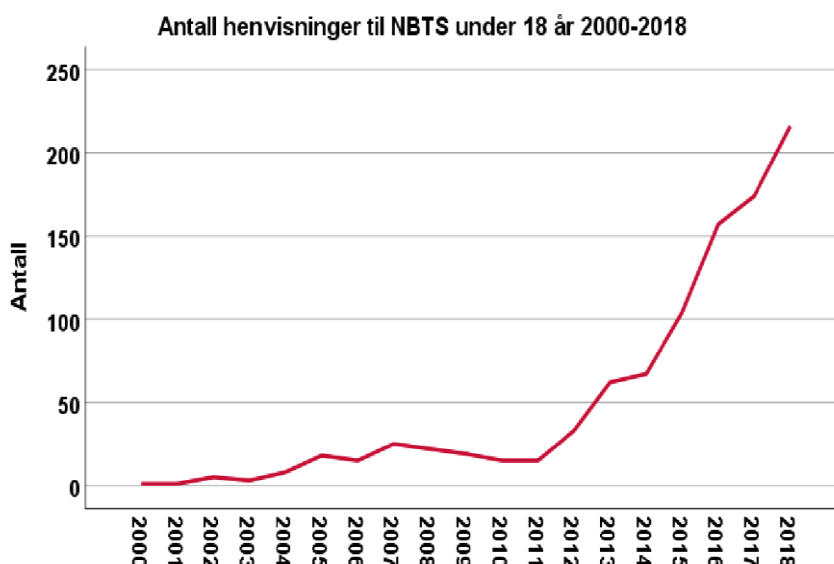
helsenorge.no/rettigheter/ending-av-juridisk-kjonn

«Lov om endring av juridisk kjønn» består av ni korte paragrafer og kan leses her:

lovdata.no/dokument/NL/lov/2016-06-17-46

Tenåringer som vil «bytte kjønn»

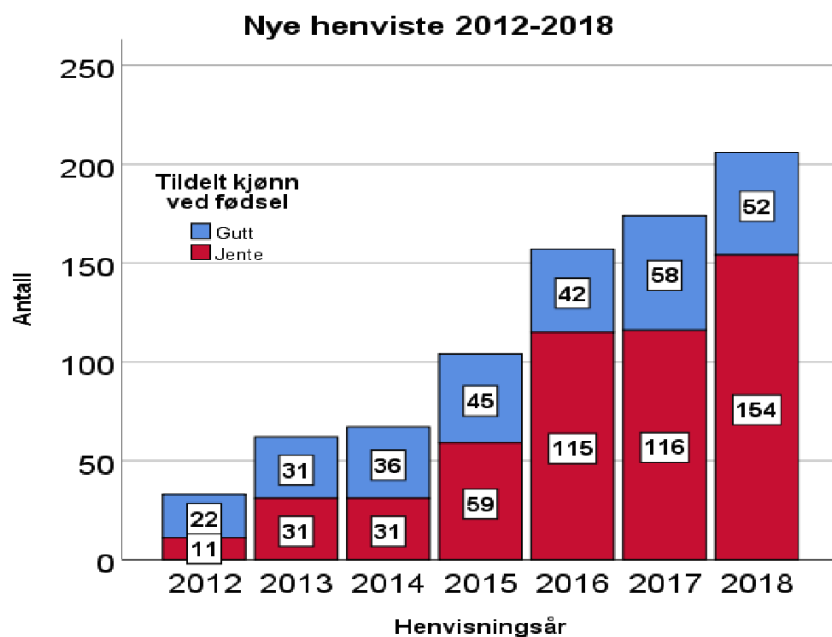
I løpet av noen få år har det skjedd en dramatisk økning i antall personer som ønsker å «bytte kjønn». Særlig blant tenåringsjenter som vil bli gutter, har økningen vært stor. Det nye og spesielle er at dette ønsket om å «bytte kjønn» nå ofte oppstår i tenårene, uten at det har vært noe tydelig konflikt mellom opplevd kjønn og kropp i barndommen.

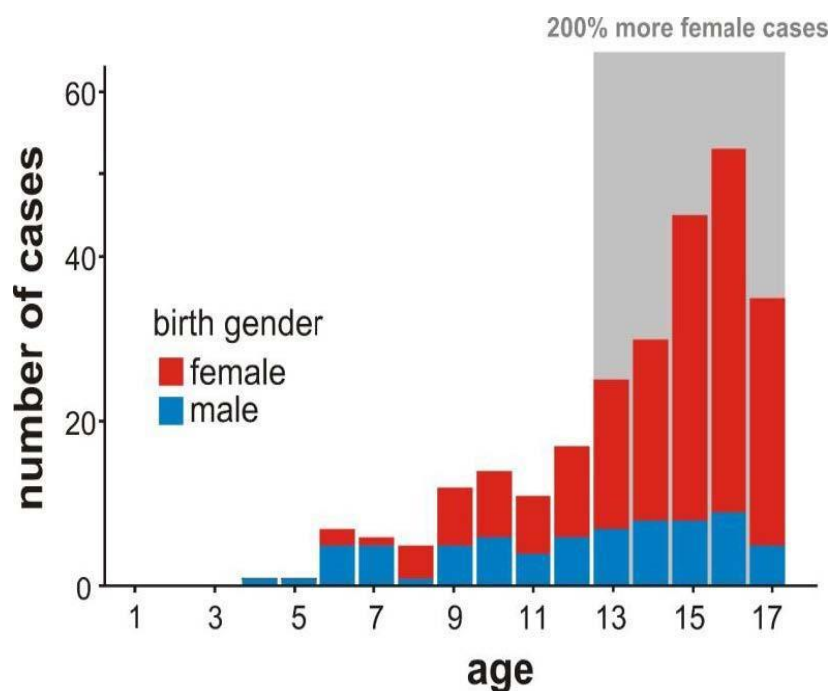
Figur 1 Hentet fra foredrag av Anne Wæhre ved «Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens» (NBTK).

Figur 1-4 er hentet fra et foredrag av barnelege Anne Wæhre som leder teamet for kjønnsidentitetsutredninger av barn og unge ved [Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens](#) (NBTK) ved Rikshospitalet. Grafen i figur 1 viser antallet personer under 18 år som årlig var i kontakt med NBTK fra år 2000 til 2018. Som figuren viser, var det mer enn en 20-dobling av antallet i denne perioden – fra mindre enn 10 i år 2000 til over 200 i år 2018.

Dette fenomenet at tenåringer i løpet av kort tid får et ønske om å «bytte kjønn», har på engelsk fått betegnelsen *Rapid Onset Gender Dysphoria* (ROGD), altså et plutselig oppstått sterkt ubehag knyttet til kjønn som kroppen viser. Som figur 2 viser har det vært en særlig stor økning av jenter som ønsker å «bytte kjønn»:

Figur 2 Hentet fra foredrag av Anne Wæhre ved Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens.

Figur 3 Hentet fra foredrag av Anne Wæhre ved Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens.

Statistikken (figur 3) viser at det nå er 200% flere jenter enn gutter i tenårene som ønsker å «bytte kjønn».

I UKOMs rapport fra mars 2023, «[Pasientsikkerhet for barn og unge med kjønnsinkongruens](#)» finner man på side 8 følgende oppdaterte statistikk:

«Helsetjenesten har de siste årene sett en markant økning av pasienter som søker kjønnsbekreftende behandling. Antall personer som søker eller blir henvist til helsehjelp for kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori, er også økende i flere andre vestlige land. Spesielt har antallet barn og unge som søker seg til, eller blir henvist til, slik behandling i tenårene økt

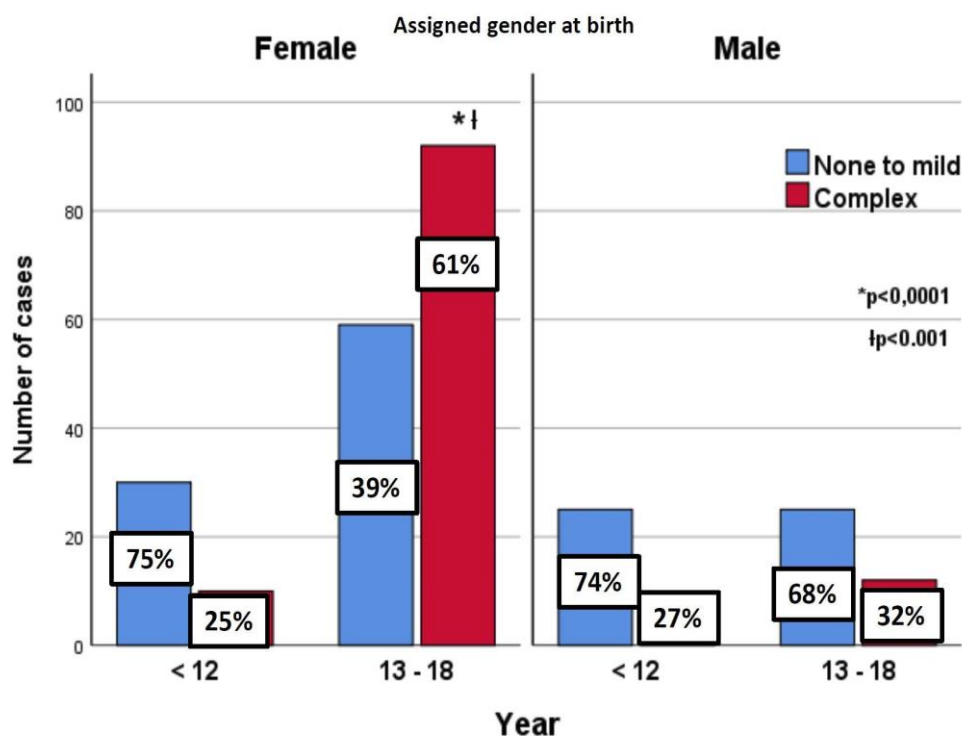
betydelig. Fra 1975 til 1990 var det ca. **fire** henviste personer per år til slik behandling i Norge. De siste ti årene har nasjonal behandlingstjeneste rapportert en økning av henvisninger fra ca. **50-70** per år i 2007-2010 til **400-600** henvisninger per år i 2018-2021.»

Mer enn halvparten har alvorlige psykiatriske symptomer

Er det slik at «bytte av kjønn» er den behandlingen disse tenåringene trenger? Undersøkelser har vist at mer enn halvparten av alle ungdommer som ønsker å «bytte kjønn», har alvorlige psykiatriske diagnoser. Blant tenåringsjentene har så mye som 61% alvorlige psykiatriske diagnoser (figur 4).

Anne Wæhre skrev i 2019 en [artikkel i Tidsskrift for Den norske legeforening](#)¹. Der sier hun:

«Vår erfaring er at en stor andel av ungdommene har alvorlige psykiatriske symptomer. Dette kan være alvorlig depresjon, sosial fobi og angst, rusmisbruk, autismespektertilstand, selvskading, suicidale tanker og handlinger, psykotiske symptomer, spiseforstyrrelser eller en oppvekst der de har opplevd alvorlige traumer. Mange har også hatt kontakt med barnepsykiatrien tidligere for andre årsaker enn kjønnsinkongruens.»

Figur 4 Hentet fra foredrag av Anne Wæhre ved Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens.

Det store spørsmålet blir da om disse ungdommene egentlig har fått den hjelpen de trenger før de går til det dramatiske skrittet å «bytte kjønn» fra jente til gutt eller motsatt. Hvor mange ville ha ombestemt seg om de virkelig fikk hjelp med depresjonen, angsten, autismen, ADHD eller selvmordstankene først?

Studier har vist at så mye om 80-95% av alle barn som ønsker å være et annet kjønn før puberteten, ikke lenger ønsker dette etter puberteten. Forutsetningen er imidlertid at barna ikke får hormonbehandling eller annen behandling som påvirker den naturlige utviklingen som gutt eller jente.

¹ <https://tidsskriftet.no/2019/04/debatt/kjonnsvariasjon-medisinsk-behandling-og-vart-ansvar>

Hvordan samfunnet definerer kjønn

I løpet av noen få år har det skjedd en stor forandring i samfunnet når det gjelder synet på kjønn og kjønnsidentitet. Tidligere ble det regnet som en selvfølge at barn født med jentekropp var jenter, mens barn født med guttekropp var gutter. Selv om det fantes et svært lite antall barn som følte seg som motsatt kjønn, var så godt som alle enige om at en persons kjønn bestemmes av hvordan kroppen ser ut, og hvilke kjønnskromosomer personen har.

I dag snakker stadig flere om kjønn som ble «tildelt ved fødselen» – som om dette er noe man bestemmer først etter at barnet er født. (Ultralyd og andre fosterundersøkelser unnlater man å snakke om i denne sammenheng.) I et barneprogram på NRK Super ble det fortalt at kjønn tildes etter at legen har kikket mellom beina på barnet, men at dette ikke alltid stemmer. Deretter får de unge seerne møte Marcus og Kim som angivelig er «født i feil kropp».

nrksuper.no/serie/supernytt/MSUB02018119/sesong-201911/episode-18

I en annen video på NRK forteller sexologen Esben Esther Pirelli Benestad i løpet av 90 sekunder at det slett ikke bare finnes bare to kjønn, men hele sju:

nrk.no/video/visste-du-at-det-finnes-sju-kjonn_257951

Hvordan han har kommet fram til at det er akkurat sju, sier han ikke noe om. Allerede i 2014 ga for øvrig Facebook i Storbritannia brukerne mulighet til å velge blant 70 kjønn og kjønnsidentiteter når de skal velge profilen sin:

dailymail.co.uk/sciencetech/article-2672359/Facebooks-new-gender-options-launch-UK-Users-select-one-70-choices-including-asexual-two-spirit.html

I programmet «Mensen» inviterer NRK «de kuleste gjestene til å fortelle sine flaue, fine og rare mensenhistorier». I syvende episode får vi møte Ante og Leo som har jobbet med å lage TV-seriene «Ex on the Beach» og «Paradise Hotel». Det spesielle med Ante og Leo er at de er «menn som har hatt mensen».

tv.nrk.no/serie/mensen/sesong/1/episode/7

Naturvitenskapen og to kjønn

Innen naturvitenskapen og biologien er det ikke grunnlag for å hevde at det finnes mer enn to kjønn. Både planter, dyr og mennesker formerer seg ved at kjønnsceller smelter sammen, og for at dette skal skje, må de komme fra et individ av hankjønn og et av hunkjønn. Gutter har kjønnskromosomene med kombinasjonen XY i alle cellene i kroppen, jenter har kombinasjonen XX. Om et barn blir gutt eller jente, avgjøres ved befruktningen. Sædceller er enten X eller Y, alle eggceller er X. Om sædcellen er X blir barnet jente, om den er Y blir det en gutt.

Noen svært få barn (omtrent 1 av 5.000 barn hvert år) blir født med kromosomfeil som gir misdannelser i kjønnsorganene, og i noen svært få tilfeller kan det være vanskelig å se om barnet er gutt eller jente. Men dette betyr ikke at de er et «tredje» eller et helt annet kjønn. Likevel er det mange som viser til slike misdannelser og mener at «interkjønn» må være et kjønn midt mellom gutt og jente, og at man dermed må akseptere et helt spektrum av kjønnskategorier der gutt og jente representerer ytterpunktene. En slik måte å argumentere på er imidlertid fullstendig uholdbar og har ingen støtte i naturvitenskapen.

Argumentasjonen bygger på teorier, ideologi og individers subjektive følelser, men ikke på medisin og vitenskap. De aller fleste som er født med fysiske misdannelser på kjønnsorganene, ønsker for øvrig heller ikke å være noe annet enn enten gutt/mann eller jente/kvinne. De har ikke noe ønske om å bli tatt til nntekt for en radikal kjønnsideologi som relativiserer de to biologiske kjønnskategoriene.

Gud skapte mennesket som mann og kvinne

Bibelen er tydelig på at Gud skapte mennesket som enten mann eller kvinne. I 1 Mosebok 1,27 står det:

«Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det,
som mann og kvinne skapte han dem.»

Kjønnnet er derfor ifølge Bibelen noe av det mest grunnleggende som definerer oss mennesker. Menneskene måtte være både menn og kvinner for å være et fullstendig bilde av Gud, og som individer er vi enten mann eller kvinne.

Bibelen har også et grunnleggende positivt syn på kroppen. I motsetning til de fleste andre religioner og filosofier, forteller Bibelen oss at kroppen er like viktig som ånden og sjelen. Da Jesus kom til jorden, sier Bibelen at Gud ble menneske (Joh 1,14).

Den greske grunnteksten sier at han ble «kjøtt», altså kropp av kjøtt og blod. Mennesket er ikke bare skapt slik at vi *har* kropp, vi *er* kroppene våre. Ånd, sjel og kropp danner en treenighet, der alle deler er like viktige for at vi skal være mennesker skapt i Guds bilde.

Kroppen er viktig i kristen tro

I første Johannes' brev kan vi lese at selve testen på om en ånd er av Gud eller ikke, er om den bekjenner at Jesus Kristus er kommet i kjøtt og blod (1 Joh 4,1-2). Det at Gud fysisk ble menneske med en kropp av kjøtt og blod, er altså så sentralt i kristen tro at de som hevder noe annet, forkynner et annet evangelium. Dette at kroppen er så viktig, står i sterk kontrast til det mange hevder i dag, nemlig at det kun er følelsene som er viktige, og at kroppen nærmest bare er et skall eller et råstoff vi kan gjøre hva vi vil med. Bibelen, derimot, sier at kroppen vår er et tempel for Den Hellige Ånd (1 Kor 6,19). Når Paulus underviser menigheten i Korint om seksualitet, er det nettopp dette han legger vekt på, - at kroppene våre er viktige fordi Guds Ånd bor i oss (1 Kor 6,12-20).

Konsekvenser av syndefallet

Men Bibelen sier også at alle mennesker lever under konsekvensene av syndefallet. Ingen av oss er hundre prosent «hele», vi er alle mer eller mindre skadet i vår identitet og seksualitet. Det er derfor også veldig viktig at de av oss som sliter med vanskelige følelser rundt kropp, seksualitet og kjønnsidentitet, blir møtt med mye kjærlighet, omsorg og empati. Jesus er vårt beste forbilde. Han møtte mennesker uten å fordømme dem, samtidig som han hjalp dem til å ta gode valg for veien videre (se f.eks. Joh 8,2-11).

Virkelig mangfold

Mer enn noen gang er det viktig å minne hverandre på at det ikke finnes noen gode grunner til at alle jenter må være typisk «jentete» eller at gutter må være «guttete». Selv om vi står fast på at Gud skapte oss som jente eller gutt, kvinne eller mann, så er alle mennesker skapt i Guds bilde. Selv om Gud ofte omtales som Herre og Far, så er han ikke en mann i menneskelig betydning. Både menn og kvinner er helt nødvendige for å vise hele bildet av Gud. Både mannlige og kvinnelige kvaliteter er egenskaper vi har fått fra Gud, og som både gutter og jenter kan ha.

Samfunnet rundt oss legger ofte opp til at jenter skal være på en bestemt måte og gutter på en annen. Men at noen jenter har andre interesser enn de fleste andre jenter, eller at de har egenskaper som er vanligere hos gutter, gjør dem ikke til dårligere jenter enn andre jenter. At noen gutter har andre interesser og kvaliteter enn flertallet, gjør dem bare unike, og det samme gjelder selvsagt for gutter. Gud har skapt oss som unike individer

med en enorm variasjon i personligheter, egenskaper og interesser. Kroppen er Guds gave og er ikke «feil», selv om en jente eller gutt ikke er lik de fleste andre av samme kjønn.

En pris å betale for å gå mot strømmen

I løpet av noen få år har det skjedd store forandringer når det gjelder hva som er «greit» å si i det offentlige rom. De som i dag våger å utfordre den nye måten å tenke på rundt kjønn og kjønnsidentitet, risikerer ofte å bli beskyldt for å ha både fobier og hat mot annerledes tenkende.

Den britiske forfatteren J. K. Rowling, som har skrevet bøkene om Harry Potter, ble kalt «transfobisk» og fikk merkelapper som «ond», «skuffende» og «avskyelig» da hun ga til kjenne at hun støttet forskeren og skatteeksperten May Forstater. Hun hadde mistet jobben etter blant annet å si offentlig at kjønnsskifte ikke er biologisk mulig. Forstater hadde blant annet sagt: *«There are two sexes. Men are male. Women are female. It is impossible to change sex. These were until very recently understood as basic facts of life.»*

aftenposten.no/verden/i/qLrvyE/jk-rowling-anklages-for-transfobi-etter-aa-ha-stoettet-omstridt-forsker

I Twittermeldingen som utløste raseriet skrev J. K. Rowling: *«Dress however you please. Call yourself whatever you like. Sleep with any consenting adult who'll have you. Live your best life in peace and security. But force women out of their jobs for stating that sex is real? #IStandWithMaya #ThisIsNotADrill»*

Hvordan kan vi snakke sant om kjønn og kjønnsidentitet?

Med økt fokus på denne problemstillingen, og undervisningsopplegg i barnehager og skoler der barn blir undervist at kjønn er noe man selv kan velge, vokser mange opp med en forståelse av kjønn som noe flytende og subjektivt som er løsrevet fra biologien og kroppen slik den ser ut. Det er mer krevende enn noen gang å snakke sant om kjønn og kjønnsidentitet, samtidig som vi møter mennesker med kjønnsdysfori på en inkluderende og omsorgsfull måte. Ikke desto mindre er det nødvendig at vi snakker om disse temaene, og at vi finner en god balanse mellom å være sannheten tro i kjærlighet og samtidig møte enkeltmennesker med den varsomhet og respekt de fortjener.

Mennesker med kjønnsdysfori opplever et sterkt ubehag knyttet til sitt biologiske kjønn, en betydelig andel av dem har også psykologiske utfordringer og psykiatriske diagnoser som depresjon, angst eller autisme². Disse menneskene opplever ofte stor lidelse, og vi kan derfor ikke bare snakke om dette som en ideologi eller kjønnssteori. Samtidig er det viktig å være klar over at det i dag foregår en ideologisk kamp i samfunnet med sterke aktører som ønsker at vi skal omdefinere kjønn og seksualitet på måter som verken er forenlig med biologien eller bibelsk teologi og menneskesyn. Vi må kunne peke på teorier og påstander som ikke kan forenes med det vi tror på, samtidig som vi ikke glemmer at dette i stor grad berører mennesker som er like høyt elsket av Gud som alle andre, og som trenger å bli møtt på en måte som gjør dem i stand til å se Guds kjærlighet og nåde.

På engelsk brukes både begrepene «sex» og «gender» om det vi på norsk kaller kjønn, ofte brukes «sex» om biologisk kjønn og «gender» om «selvopplevd» kjønn eller «kjønnsidentitet». Man kan absolutt diskutere om det er riktig å lage et slikt skarpt skille mellom «sex» og «gender», siden det er urimelig å løsrive kjønnsidentitet fullstendig fra kroppen og biologien. Samtidig blir det ekstra utfordrende når vi på norsk ofte ikke skiller mellom «kjønn» og «kjønnsidentitet», og at selve ordet «kjønn» reduseres til å kun handle om menneskets indre verden og subjektive opplevelser.

Vi tror at Gud har skapt mennesket i sitt bilde som mann og kvinne (1. Mos 1,27), med både ånd, sjel og kropp (1. Tess 5,23), der alle tre sider ved mennesket er like viktige. Å redusere mennesket til en sjel eller ånd der

² <https://www.transinfo.no/artikler/risiko-for-feilbehandling-av-kjonnssdysfori-hos-barn-og-unge>

kroppen bare er et «skall» som det «egentlige» mennesket bor i, er ikke forenlig med verken et jødisk eller kristent menneskesyn, og har mer til felles med et gnostisk syn på mennesket. Gud er verken mann eller kvinne, men både mann og kvinne er nødvendig for at hele gudsbildet skal bli komplett. Kroppen er viktig, på samme måte som det var helt nødvendig for Gud å bli menneske i kjøtt og blod for å frelse oss (Joh 1,14 og 1. John 4,2-3).

Spørsmål i boka

1. Hvordan pleier du å tenke om kjønn? Er kjønnnet først og fremst bestemt av kroppen eller av følelsene – eller av begge deler?

Dette spørsmålet skal oppfordre til refleksjon rundt hva vi egentlig mener med kjønn. Har vi et bevisst forhold til kroppens betydning eller er vi preget av radikal kjønnsteori som vil løsrive kjønn fra biologi og kropp?

2. Hvorfor tror du at noen barn og ungdommer i dag føler at de er «født i feil kropp»?

Det kan være nyttig å tenke gjennom hvorfor vi har sett en eksplosiv økning av antall ungdommer ønsker å «bytte kjønn». Tror vi at det var like mange tidligere, men at de ikke skjønnte at de slet med kjønnsidentiteten, eller kan dette skyldes påvirkning fra radikal kjønnsteori? Kan det være at mange som ellers sliter psykisk nå i større grad tenker at «feil kjønn» er årsak til alle problemene?

3. Er det galt å mene at man ikke kan bestemme sitt eget kjønn? Hvilken rolle tenker du naturvitenskapen skal ha når det gjelder kjønn? Hvilken rolle skal Bibelen ha?

Å kunne bestemme sitt eget kjønn forutsetter at kjønn er løst fra kroppens kjønn. Mener vi dette, eller kan vi ha blitt påvirket til å tenke slik uten at vi helt kan forklare hvorfor? Eller tenker vi at kjønn er biologisk bestemt, og at dette gjelder også når følelsene sier noe annet? Hvordan oppfatter vi Bibelens omtale av mennesket som mann og kvinne?

Ressurser

Spørsmål og svar på GuttogJente.no

<https://www.guttogjente.no/sporsmal-og-svar/hva-sier-bibelen-om-bytte-kjonn/>

Hvorfor skapte Gud to kjønn? Podcast på GuttogJente.no

<https://guttogjente.no/podcast-hvorfor-skapte-gud-to-kjonn>

Undervisning på ACTA bibelskole om seksualitet og kjønn:

<https://guttogjente.no/ressurser/videosnutter-til-undervisning>

Videoforedrag med PowerPoint og andre ressurser om den radikale kjønnsideologien

<https://samlivsbanken.no/samlivsrevolusjon-tema-2>

The Dark Side of the Rainbow

<https://morfarbarn.no/pride>

Skeiv teori i norske skolebøker

<https://skeivteori.no/>

«Kjønn og identitet – biologi og ideologi» av professor i evolusjonsbiologi Glenn-Peter Sætre

<https://www.minerva.no/biologi-fra-papirutgaven-identitet/kjonn-og-identitet-biologi-og-ideologi/396356>

Transinfo.no – en nettside som problematiserer transideologiens budskap og agenda

<https://www.transinfo.no/>

Genderchallenge.no – en nettside fra organisasjonen Genid om kjønnsdysfori

<https://genderchallenge.no/>

Samlivsrevolusjonen.no – en nettside om en politiske, etiske og teologiske utviklingen som har, og finner, sted i synet på kjønn, seksualitet og samliv

<https://www.samlivsrevolusjonen.no/>

Tranståget 1 og 2. To informative og sterke dokumentarprogrammer om behandling av barn og unge som lider av kjønnsinkongruens. Serien ble laget av svensk TV i serien «Uppdrag Granskning» og vist i 2019. Programmene har også norske deltakere. De to dokumentarene bidro til å endre store deler av svensk opinion, og politikerne stoppet et lovforslag relatert til transtematikk. De to filmene finnes med engelsk teksting på disse to adressene:

The Trans Train – del 1: [youtube.com/watch?v=sJGAoNbHYzk](https://www.youtube.com/watch?v=sJGAoNbHYzk)

The Trans Train – del 2: [youtube.com/watch?v=73-mLwWlgwU](https://www.youtube.com/watch?v=73-mLwWlgwU)

I 2023 produserte SVT en oppfølgingsserie de har kalt Transkriget.

Transkriget del 1: www.svtplay.se/video/eXYgDan/transkriget/avsnitt-1

Transkriget del 2: www.svtplay.se/video/jE37ANX/transkriget/avsnitt-2

Transkriget del 3: www.svtplay.se/video/eZAnzvm/transkriget/avsnitt-3

Bok: Kjell Skartveit: **Normløst - hvordan radikal kjønnsteori erobret Norge.** Document forlag. En grundig bok om de politiske og kulturelle prosessene relatert til kjønn, seksualitet og samliv i Norge de siste 30 årene. Meget informativ lesning.

Sex og kjærlighet på nettet

Kommentar

Dette er et viktig kapittel i vår tid. Du kan regne med at det i hver eneste gruppe finnes ungdommer som bruker porno, og som sannsynligvis er blitt mer eller mindre avhengige av porno. Mange ungdommer kjenner på skyld og skam koblet til dette, mens andre ser på pornografi som noe helt uskyldig. En del av dine forberedelser kan være å gå inn på de nettsidene vi henviser til.

Fordypning

Visuell drog: Om barn, unga och nätporr. Maria Ahlin & Ulrica Stigberg. Kalla kulor 2016.

Når noen går over grensen

Kommentar

I dette kapittelet har vi valgt å fokusere på et case som vi tror de fleste ungdommer kan relatere til. Samtidig vil vi oppmuntre deg til å være lydhør for skjulte traumer som kan komme til overflaten. Allfor mange barn og unge er blitt utsatt for seksuelle overgrep, og 46% har ifølge en svensk undersøkelse blitt utsatt for seksuelle handlinger mot sin vilje (UngKAB09).

Om du vil bruke noen bibeltekster som omhandler seksuelle overgrep, kan disse være aktuelle: 1 Mos 34, 2 Sam 13 og 1 Tess 4,2-6.

Angående spørsmålene:

Spørsmål 3: Her minner vi om det vi skrev under «Hva med min seksualitet?».

Å være kjærester betyr ofte at man blir mye alene som par og deler gode ord, nærhet og kjærtegn. Derfor er det viktig at paret snakker sammen om grenser for nærhet og kjærtegn før de er midt oppe i en situasjon der det blir vanskelig. Mange sier at «det bare ble sånn» og angreir på at de gikk så langt som de gjorde.

Det er viktig å bli kjent med seg selv slik at man vet litt om hvordan følelsene og kjønnsdriftene reagerer. Da er det også mulig beholde kontrollen når det bruser og bobler på innsiden. Det er et godt prinsipp å sette grensene for seg selv så strengt at man ikke mister kontrollen. Et godt råd er å unngå alle deler av kroppen til kjæresten som vanligvis er dekket av undertøy.

Det kan være nyttig å snakke om at kyssing og klining vekker veldig sterke følelser, dette vil jo være en del av forspillet til samleie for par som lever sammen seksuelt. Som kjærester er det viktig å bekrefte at de er verdifulle for hverandre, men dette innebærer også å vise at man verdsetter den andre så høyt at man viser respekt og selvkontroll. Dette er viktig for å bygge opp tryggheten og tilliten i forholdet.

Ungdommer bør oppmuntres til å ta valg som de kan stå for i ettertid, også hvis forholdet skulle ta slutt. En god test på dette kan være at:

- Det skal ikke være flaut
- Du skal ikke behøve å angre hvis forholdet tar slutt
- Du skal ikke behøve å skjule noe for den du til slutt gifter deg med

Ta stilling!

Kommentar

Dette er også et praktisk rettet kapittel. De to første eksemplene kan egne seg for øvelser der ungdommene trener seg på å finne ut hva de står for og snakke sammen om dette.

Om man angreir

Kommentar

Dette er et følsomt tema, og nettopp derfor er det så viktig at vi snakker om det. Det har stor betydning å legge vekt på at Guds tilgivelse er like grenseløs når det gjelder seksuelle synder som alt annet vi gjør som er i konflikt med Guds vilje. Samtidig er det bra om gi kan uttrykke oss tydelig om temaet. Det er ikke sikkert at alle som hører på, betrakter sine handlinger som synd, og i slike tilfeller er det ofte bedre å presentere Guds tilgivelse som et tilbud. «Om du angreir på noe av det du har gjort, så er Gud der for å møte deg med sin tilgivelse.» Eller med Jesajas ord: «Om deres synder er som skarlagen, skal de bli hvite som snø. Om de er røde som purpur, skal de bli som den hvite ull» (Jes 1,18).

Praktisk

Det er mange ting vi kan gjøre for å synliggjøre at vi kommer til Gud med syndene våre. Noen eksempler kan være:

- Skrive dem ned på en lapp som vi spikrer til et kors
- Skrive dem på en lapp som vi kaster på ilden
- La dem symboliseres av en stein som vi legger ved foten av korset
- La dem symboliseres av en sukkerbit som vi legger i vann slik at den løser seg opp

Når to mennesker har sex med hverandre skapes det veldig sterke følelser som gjør at de knyttes til hverandre følelsesmessig. Mange har opplevd det som ekstra vanskelig å bryte forholdet hvis de også har hatt sex sammen. Man har gitt noe til hverandre som man ikke kan få tilbake.

Men sex er også mye mer enn følelser, Bibelen sier at to mennesker som har sex, blir én kropp. Ifølge Paulus skjer dette til og med om man har sex med en prostituert (1 Kor 6,16) – med andre ord selv om det ikke er kjærlighet eller forelskelse involvert. Når vi smelter sammen med et annet menneske og blir én kropp, møtes vi på den dypeste måten som det er mulig å møte et annet menneske. Dette er noe fint i et ekteskap der vi skal være sammen resten av livet, men kan være ødeleggende hvis forholdet blir brutt. Nettopp derfor sier også Bibelen at sex utenfor sin rette sammenheng ødelegger livet vårt (Ordsp 6,32 Bibelen Guds Ord).

Kristne ungdommer som har gått for langt på det seksuelle området, trenger å forstå hva som skjedde i det usynlige da de ble ett med den andre personen. De trenger også å få hjelp til å be Gud om tilgivelse for det som har skjedd. Men de trenger også å bli frigjort fra den dype koblingen som har skjedd mellom dem og personen(e) de har hatt sex med. Vi kan undervise dem om myndigheten vi har fått fra Gud til å bryte de usynlige båndene som har oppstått (Matt 18,18). Vi kan for eksempel hjelpe dem å be en bønn der de sier: / *Jesu navn bryter jeg båndene som har oppstått mellom meg og NN.*

Spenninger og konflikter

Kommentar

Dette er et grunnleggende tema som handler om det å leve sammen. Spørsmålene i heftet kan få i gang viktige og interessante samtaler. Likevel anbefaler vi at man først og fremst tenker over spørsmålene på egen hånd, med mindre alle kjenner seg veldig trygge på gruppen de er sammen med.

Praktisk

En bra øvelse innenfor dette temaet kan være «snakke/lytte-teknikken» fra PREP-kurset. Denne er laget for å hjelpe par med å diskutere følsomme spørsmål (= risiko for konflikt) og bygger på følgende regler:

For begge to

1. Den som snakker har «mikrofonen»
2. Den som har ordet, beholder «mikrofonen» mens den som lytter, gjentar det som har blitt sagt med sine egne ord
3. Man bytter på med å ha «mikrofonen»

For den som snakker

1. Snakk på vegne av deg selv og dine opplevelser, ikke prøv å lese den andres tanker
2. Prøv å være kort og konsis
3. Stopp med jevne mellomrom så den andre kan gjengi det du har sagt

For den som lytter

1. Gjengi det du hører
2. Fokuser på budskapet til den som snakker
3. Ikke kom med motargumenter

Noen temaer som man kan trene teknikken på uten at det er noen virkelig konflikt, kan være slike:

- Hvordan ser drømmeferien din ut?
- Hva husker du med spesiell glede når du tenker på barndommen?
- Om du fikk 10 000 kroner for å bruke på noe morsomt de nærmeste dagene, hva ville du ha gjort?
- Hva er en god venn?

Tips for å bevare et forhold

Kommentar

Ifølge den svenske undersøkelsen UngKAB09 er spørsmålet de fleste ungdommer og unge voksne vil ha svar på om sex og samliv dette: «Hvordan får man et forhold til å fungere bra?» Her kan vi altså være veldig frimodige: De fleste unge vil ganske enkelt vite mer om det vi fokuserer på her. I dette kapittelet gir vi noen slitesterke tips om å leve sammen.

Fordypning

Kjærlighetens fem språk. Hvordan uttrykke hjertevarme overfor den du er glad i. Gary Chapman. Lunde forlag.
Samlivsboken. Susan L. Blumberg, Howard J. Markman & Scott Stanley. Cappelen Damm 2005.
Ekteskapsboka. Nicky & Sula Lee. Alpha Norge 2012.

Berg-og-dal-bane

Kommentar

En kort avslutningshilsen. Om dere vil, kan dere selvfølgelig gjøre mer ut av denne, for eksempel ved å oppmuntre ungdommene til å skrive et brev til seg selv: «Dette tar jeg med meg inn i framtiden», «Dette søker jeg hos min kommende ektefelle» eller «Slik er min strategi for hvordan jeg vil leve ut min seksualitet» (jfr. kapittelet «Om noen angre»).)

Praktisk

Øvelsen «Min sexdebut» fra materialet *Sex i en queer tid* kan kanskje være nyttig her. Men vær oppmerksom på at denne ikke egner seg for de eldste aldersgruppene. I Norge ligger median debutalder på 17 år for jenter og 17.9 år for gutter (Træen 2011), hver fjerde jente og hver femte gutt hatt samleie når de fyller 16 år (Ungdata 2018).

Oppmuntre ungdommene til å sette seg ned med hvert sitt papir og skrive ned svarene på følgende spørsmål:

1. Hvordan og med hvem vil jeg gjøre min sexdebut? Alternativt: Hvordan vil jeg det skal skje neste gang jeg har sex?
2. Hvilke seksuelle grenser vil jeg holde fast ved fram til da?

3. Hvilke bilder av sex vil jeg la meg prege av via internett, TV og film?
4. Hva kan jeg gjøre for å øke sjansene for at det skal bli som jeg har tenkt?

Lappene skal selvfølgelig ikke samles inn. Det er også viktig at det er mulig å skrive ned svarene uten at noen andre kan se hva man skriver.

Bonusmateriale: Å bli sammen

Hva kan det være bra å tenke på når man skal bli sammen med et annet menneske? Det finnes mye man kan si både om å være singel og om å være kjærestepar, og alt kan ikke sies i et kort kapittel. Men noen ting vil vi likevel løfte fram, og vi tar utgangspunkt i et av det mange visdomsordene til den svenske forfatteren Alf Henriksson:

«Det viktigste er ikke å finne den rette, men å være den rette.»

Dette sitatet sier to viktige ting om våre relasjoner. For det første: Om vi bare lar oss styre av prinsippet «What's in it for me?», kommer vi raskt til å få problemer. Sann kjærlighet handler nemlig like mye om å gi som å få. (Se tipsene i kapittelet «Tips for å bevare et forhold».) Om vi er så skadet at vi ikke kan strekke oss utenfor våre egne behov for bekreftelse, bør vi vente med å innlede et forhold til en annen.

For det andre: Fokuset på å finne «den rette» kan mange ganger føre galt av sted. Faktisk finnes det ganske mange ulike personer på denne planeten som under de rette omstendighetene kunne bli «den rette» for oss. Det er først den dagen vi har gitt våre ekteskapsløfter, at det bare finnes en eneste person igjen for oss som vi skal bygge en stabil og livslang kjærlighetsrelasjon med.

Ånd, sjel og kropp

Bibelen beskriver mennesket som ånd, sjel og kropp (se 1 Tess 5,23). Vi tror dette kan gi oss et bilde av hva vi skal legge vekt på også når vi bygger en kjærlighetsrelasjon til et annet menneske.

I Bibelen står ånden for selve livet i mennesket. Ånden kan også kobles til våre vurderinger og til vår kristne tro. Bibelen taler om at vi så langt det er mulig skal prøve å gifte oss med en person som vi kan dele troen på Jesus med (se 1 Kor 7,39 og 2 Kor 6,14). Hvis det allikevel ikke blir slik, er risikoen stor for at det vil slite på forholdet. Om ikke annet vil vi – tross vår kjærlighet – komme til å være ensomme med noe som betyr mye for oss selv.

Sjelen heter på gresk *psyche*, og dermed aner vi også hva det betyr å ha et sjelelig fellesskap med den vi er sammen med. I stor grad kan vi si at dette handler om kommunikasjon: Når vi fram til hverandre? Forstår vi hverandre? Deler vi samme grunnleggende mål i livet? Om svaret på disse spørsmålene er nei, kommer forutsetningene for forholdet til å være dårlige.

Også den kroppslige dimensjonen må få plass i et kjærlighetsforhold. I et ekteskap betyr dette at mannen og kvinnen har sex med hverandre (1 Kor 7,3-5). Men i påvente av dette ligger utfordringen i å la ånden, sjelen og kroppen vandre hånd i hånd. En relasjon som bare får sin næring gjennom fysisk tiltrekning, kommer neppe til å overleve alle livets årstider. Om vi ikke kan kommunisere med hverandre, kommer forholdet i praksis til å være dødsdømt – i alle fall om vi ikke gjør noe med det. Om vi er sammen, men ikke kan be sammen, skal vi kanskje heller ikke kline?

Bønnens kraft

Som kristne har vi også muligheten til å be for vår framtidige partner. Vi kan be om at Gud skal forberede ham eller henne for vårt framtidige forhold, og vi kan jobbe med å bli så trygge i oss selv at vi kan gi oss til våre framtidige ektefelle.

Noen av oss kommer til å være single resten av livet. Ut fra et kristent perspektiv er dette ikke å være mislykket. Det finnes muligheter med singellivet som kan bli et konkret kall fra Gud, og vi trenger ikke være sammen med noen for å være «hele» mennesker. Ekteskapet handler ikke om at $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$, men at $1 + 1 = 1$!

Snakk sammen

1. «Det viktigste er ikke å finne den rette, men å være den rette.» Er du enig?
2. Er et kjærlighetsforhold mislykket hvis det ikke går hele veien til ekteskap? Hvorfor/hvorfor ikke?
3. Kan tipsene i dette kapitlet være nyttige, eller er vi i praksis bare prisgitt våre egne følelser når det kommer til å skaffe seg kjæreste?

Bonusmateriale: Ulike syn på sex

Menneskets seksualitet er – av naturlige grunner – en del av alle menneskelige kulturer. Sex har fått litt ulike roller i forskjellige tider og kulturer. Her er de tre synene på sex som har hatt størst gjennomslag i vårt eget samfunn:

Biologisk

I dette perspektivet har sex et grunnleggende hovedformål, nemlig at genene våre skal bli ført videre og skape nye generasjoner. Når sædcellen og eggcellen møter hverandre, har den seksuelle aktiviteten oppnådd sitt mål, og et helt nytt individ har blitt til. Sex har denne rollen i naturen når dyr parrer seg, og forplantningen er ifølge dette perspektivet seksualitetens viktigste formål også for oss mennesker.

Fokus på nytelse

Ut fra dette synet har reproduksjonen ingen viktig rolle, og graviditeten får en veldig perifer plass. Den absolutt viktigste hensikten med sex blir da den fysiske nytelsen. Muligheten for at sex skal føre til et nytt barn blir i stedet et hinder for å kunne fokusere maksimalt på sin egen opplevelse. Seksualiteten er en aktivitet for øyeblikket mer enn en del av en varig relasjon.

Helhetsperspektivet

Utover disse to innstillingene finnes det også et mer tradisjonelt grunnsyn som har vært en bærende del av de fleste store kulturer og religioner i verden. Her har sex en trefoldig hensikt: Den viktigste funksjonen er å sveise sammen to mennesker i et livslangt forhold. Sex er samtidig en kilde til å nyte hverandres kropp, med den

naturlige konsekvensen at et barn kan bli til og en ny generasjon skapes. Den trefoldige hensikten med sex blir altså; intimt fellesskap, nytelse og barn.

Snakk sammen

1. Hva er styrkene og svakhetene i disse tre synene på sex?
2. Hvilke av disse synene på sex vil du si har dominert Norge i ulike perioder?
3. Hva tenker du ville ha blitt resultatet hvis et annet enn dagens syn på sex ble det dominerende i Norge de kommende årene – for den enkelte, for familien og for samfunnet?

Bonusmateriale: Relasjoner før og nå

Det som kanskje tydeligst preger 2000-tallets samfunn, er individualismen – det at hver og en selv velger sitt eget liv. I tidligere århundrer ble menneskenes liv mye mer formet sammen med andre. Dette var spesielt tydelig på relasjonenes område.

For hundre år siden var det veldig uvanlig at barn opplevde separasjon eller skilsmisse mellom foreldrene. I de tilfellene der en av foreldrene forsvant fra hjemmet, skyldtes dette vanligvis dødsfall. Da var det også vanligere med storfamilier, slik at flere generasjoner delte livet sammen. Det var sikkert ikke like enkelt bestandig, men menneskene levde livene sine nærmere hverandre.

Andelen familier som splittes, har steget kraftig i løpet av de siste generasjonene. Fram til 1950 var det fortsatt bare noen få prosent av barna som hadde skilte foreldre. i dag har nesten en tredjedel av alle sekstenåringer opplevd at foreldrene har gått fra hverandre.

Det er også stor forskjell på hvordan mennesker går inn i relasjoner. I dag gifter kvinner seg i gjennomsnitt ved 31-årsalder, menn når de er 34. For hundre år siden lå gjennomsnittet for begge kjønn rundt 25. Forskjellen skyldes i stor grad at mange i dag velger å flytte sammen uten å gifte seg.

Samtidig er det en stor del av befolkningen som bor alene. I Stockholm består 59% av husholdningene av en enslig person, hvilket er det høyeste tallet for storbyer i hele verden.

Da Norge ble kristnet

Da vi gikk over fra åsatro til kristen tro, fikk det store konsekvenser for hvordan man så på ekteskapet. I den hedenske kulturen var det vanlig med unge bruder, og det var ikke sikkert at mannen eller kvinnen hadde noe de skulle ha sagt når det gjaldt hvem de skulle gifte seg med. Dette ble avgjort av foreldrene eller hele klanen.

Den kristne kirken krevde derimot at både mannen og kvinnen måtte gi sitt samtykke til vielsen. Ellers ville ikke kirken regne ekteskapet som gyldig. Kirken forbød også alle former for incest og kjempet hardt for å få bort tradisjonen med barneekteskap.

Snakk sammen

1. Hva tror du kan ha vært vanskelig slik familiene så ut før? Hvilke fordeler kan det ha vært?

2. Hva kan barn og ungdommer tidligere ha vært redde for når det gjaldt familien? Hva er de redde for i dag?
3. Kan du tenke deg noen årsaker til at så mange lever alene i dag?
4. På hvilke måter tror du den sterke individualismen i dag påvirker samfunnet?

Dette veilederheftet kan fås tilsend som PDF-fil ved henvendelse til post@guttogjente.no